

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrlometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské sociální práce

Mezinárodní sociální a humanitární práce

Nikola Petrák

Efektivní altruismus a jeho praktické důsledky
v kontextu humanitární práce

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Vlastimil Vohánka, Ph.D.

2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně, a že jsem všechny použité informační zdroje uvedla v seznamu literatury.

V Olomouci, dne 25. 6. 2019

.....
Nikola Petrák

Poděkování

Děkuji své rodině i blízkým přátelům za jejich laskavou podporu během psaní této práce i v průběhu celého studia. Také děkuji svému vedoucímu práce, Mgr. Vlastimilovi Vohánkovi, Ph.D. za zajímavé podněty, velmi vstřícné jednání a trpělivost v rámci konzultací této bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	6
1 Efektivní altruismus jako otevřená otázka.....	9
1.1 Historie.....	9
1.2 Hladomor, blahobyt a morálka	10
1.2.1 Globální odpovědnost.....	10
1.2.2 Individuální odpovědnost	11
1.2.3 Otevřená otázka	12
1.3 Klíčové principy a hodnoty efektivního altruismu	13
1.3.1 Nestrannost	13
1.3.2 Zvažování očekávané hodnoty.....	14
1.3.3 Racionální přístup.....	15
1.4 Nejpalčivější problémy světa.....	15
1.4.1 Dlouhodobý pohled.....	16
1.4.2 Společné předpoklady.....	16
2 Jak dobře „funguje“ humanitární pomoc?	18
2.1 Vymezení klíčových pojmů	18
2.2 Humanitární systém: pomáhá anebo škodí?	19
2.2.1 Systémová selhání.....	19
2.2.2 Prohlubování problémů příjemců pomoci	20
2.2.3 Všeobecně přijímané zásluhy systému pomoci	21
2.2.4 Pohled efektivních altruistů	21
2.3 Organizace zabývající se hodnocením stavu humanitárního systému	23
2.4 Stručný přehled aktuálního stavu humanitárního systému	24
2.4.1 Rozměry pomoci.....	24
2.4.2 Hodnocení stavu humanitárního systému.....	25
2.4.3 Dostatečnost financování.....	26

2.4.4	Pokrytí potřeb	26
2.4.5	Problematika měření účinnosti a efektivnosti humanitární pomoci	27
2.4.6	Koncept Value for Money (VFM)	28
3	Praktické využití efektivního altruismu v humanitární sféře	30
3.1	Efektivní altruismus a veřejnost v kontextu humanitární práce	30
3.1.1	Finanční příspěvky humanitárním a rozvojovým organizacím	31
3.1.2	Volba kariéry	32
3.1.3	Dobrovolnictví a jiné formy aktivismu	35
3.2	Efektivní altruismus a odborná humanitární komunita	36
3.2.1	Humanitární praxe pohledem efektivních altruistů	36
3.2.2	Kariéra v humanitárním sektoru	37
3.2.3	Potřeba systémových změn	39
	Závěr	41
	Seznam použitých zkratek	42
	Bibliografický seznam a internetové zdroje	43

Úvod

Každý, kdo žije v tomto světě, disponuje pestrou paletou zdrojů. Často nám na mysli vyvstanou zdroje jako čas a peníze, avšak v širším slova smyslu můžeme hovořit například o znalostech, dovednostech, nebo naší fyzické či duševní energii. Ústředním tématem této práce je efektivní altruismus – poměrně mladá filosofie a v návaznosti na ní vzniklé sociální hnutí zabývající se nakládáním s těmito zdroji. Specifickým záměrem této práce je pak nahlédnout na efektivní altruismus v kontextu humanitární práce.

Efektivní altruisté jsou někdy označováni za jedno z nevlivnějších filosofických hnutí posledních několika let. (Berg 2018, s. 1) Jsou přesvědčeni, že lidé žijící na této zemi jsou schopni za pomoci svých zdrojů naprosto zásadním způsobem pozitivně ovlivňovat životy druhých cítících bytostí, aniž by přitom čelili nějakým zásadním negativním dopadům na svůj vlastní život, a podle tohoto přesvědčení se snaží rovněž jednat. (Vinding 2018, str. 3)

Vzhledem k relativnímu mládí tohoto směru je zřejmé, že dostupných publikací o tématu je poskrovnu, a skládají se téměř výhradně ze zahraničních zdrojů. Ačkoli žádná z monografií zabývajících se efektivním altruismem zatím nebyla přeložena do češtiny a dostupné materiály v našem jazyce o tomto směru se skládají zejména z internetových zdrojů, nelze opominout, že myšlenky efektivních altruistů se šíří a už i u nás nabývají na popularitě. V roce 2016 v České republice vznikl Spolek pro efektivní altruismus, jehož aktivity se v současnosti z velké části zaměřují na šíření myšlenek efektivního altruismu a budování dlouhodobě udržitelné sítě buněk organizace v českých městech (Spolek pro efektivní altruismus, nedatováno).

O efektivním altruismu jsem se dozvěděla během studia sociální a humanitární práce a toto téma mě velmi zaujalo. Začala jsem se zabývat otázkou, zda by bylo možné propojit efektivní altruismus s humanitární prací, jejíž vznik je nepochybně rovněž spjat s určitou formou altruismu. Rozhodla jsem tedy prozkoumat efektivní altruismus optikou humanitární práce ve světle jejího současného trendu – odklonu od prosté filantropie a příklonu k lidskoprávnímu přístupu zakotvenému v humanitární chartě a politizaci humanitární pomoci. (The Sphere Handbook 2018 a Slim 2002)

V současnosti se stále více smazává umělé rozlišení mezi humanitární pomocí¹ a zahraniční spoluprací². (Princová 2012, s. 22) Z tohoto důvodu nebylo možné se vyhnout určitému překrývání obou oblastí. Díky tomuto prolínání tedy tato práce používá v relevantních pasážích zastřešující termín „zahraniční pomoc“. V jiných pasážích pak, pokud je to možné, hovoří specifičtěji o pomoci humanitární nebo o rozvojové spolupráci. V současném světě humanitární a rozvojové práce se však obě oblasti stále více prolínají³.

Výzvu pro tuto práci představuje vzhledem k převaze zahraničních zdrojů a určité interdisciplinaritě zvoleného tématu také terminologie. Chápání užívaných termínů se může mírně odlišovat v závislosti na tom, zda se pohybujeme v oblasti humanitární práce, ekonomie nebo filosofie efektivního altruismu. Navzdory tomu práce usiluje o co možná nejpřesnější a nejuniverzálnější použití českých ekvivalentů. S přihlédnutím k tomu, že čeští efektivní altruisté často operují s pojmy „efektivita“, „efektivní“ atd., které v jejich pojetí často zastřešují rozdílné pojmy užívané v jiných odvětvích (jako např. „účinnost“ nebo „efektivnost“), nebylo vždy možné se vyhnout určitému překrývání pojmosloví.

Cílem této práce je přiblížit efektivní altruismus a předložit ucelený obraz toho, jaký přínos by mohl nabídnout v humanitární sféře. Na následujících stránkách tedy nabízím syntézu hlavních myšlenek efektivního altruismu, které považuji za relevantní pro oblast humanitární práce. Usiluji o kritickou reflexi přístupu efektivních altruistů k různým aspektům humanitární pomoci tak, aby bylo zřejmé, zda efektivní altruismus může skutečně přinést do humanitární praxe určitou přidanou hodnotu. Z tohoto důvodu jsem zvolila jako metodu práce kompilaci.

V první části této práce představím efektivní altruismus, jeho klíčová východiska a hodnoty, a následně společnou půdu, na které se může setkat s oblastí humanitární práce. Ve druhé části se budu zabývat současným stavem humanitárního systému a jeho hodnocením, představím stručný přehled jeho aktuálního stavu. Ve třetí části této práce se zaměřím na praktické aplikace myšlenek efektivního altruismu v humanitárním kontextu – z pohledu laické veřejnosti i pracovníků v humanitární sféře.

¹ V zahraniční literatuře nejčastěji jako *humanitarian aid, emergency relief*.

² V zahraniční literatuře obvykle jako *development aid / assistance / cooperation, foreign aid*.

³ O tomto prolínání se někdy hovoří jako o *Humanitarian Development Nexus*, viz například <https://www.unocha.org/es/themes/humanitarian-development-nexus>. (OCHA, nedatováno) Princová (2012, s. 22) zmiňuje koncept LRRD (Linking Relief, Rehabilitation and Development).

1 Efektivní altruismus jako otevřená otázka

Efektivní altruismus lze chápat na dvou rovinách – jako filosofii a jako sociální hnutí. V první rovině mluvíme o efektivním altruismu jako o ideálu konání co největšího dobra za použití dostupných prostředků, na rovině druhé pak o lidech, kteří se snaží podle tohoto ideálu žít, aby učinili svět lepším místem. (Singer 2015, s. 4–5)

V první kapitole této práce nejprve stručně představím historii, vývoj a kořeny efektivního altruismu, dále se budu zabývat jeho klíčovými principy a hodnotami, a vysvětlím, jak efektivní altruismus souvisí s nejpálčivějšími problémy světa.

1.1 Historie

Filosofie efektivního altruismu se začala formovat na univerzitní půdě před zhruba deseti lety, ačkoli myšlenky, ze kterých vzešla, jsou mnohem starší. V roce 2009 vznikla v Oxfordu ve Velké Británii na popud Tobyho Orda a Williama MacAskilla organizace efektivních dárců *Giving What We Can*⁴ (GWWC). Jejich motivací byla vize světa, ve kterém se lidé zaváží darovat minimálně 10 % svého příjmu dobročinným organizacím s co možná největším pozitivním dopadem. Organizace rychlostí svého růstu přitáhla i pozornost médií – během roku se ke GWWC přidalo 64 dárců, kteří se zavázali poskytnout dary ve výši 21 milionů dolarů. (GWWC, nedatováno)

V roce 2011 vzniklo na stejné univerzitní půdě studentské hnutí *80,000 Hours*⁵, které se záhy transformovalo v nezávislou neziskovou organizaci, která se zabývá především výzkumem v oblasti pozitivního dopadu zvoleného povolání a souvisejícím kariérním poradenstvím. (80,000 Hours 2017)

Jako zaštitující pro GWWC a *80,000 Hours* byla v roce 2011 založena organizace *Centre for Effective Altruism*⁶ (CEA). V průběhu tohoto procesu vzniklo pro tento nový myšlenkový směr označení „efektivní altruismus“. (MacAskill 2014)

⁴ Dáváme, co můžeme. Překlad vlastní.

⁵ 80 000 Hodin. Překlad vlastní. Název organizace označuje přibližný počet hodin, který za svůj život stráví průměrný člověk kariérou, za předpokladu, že pracuje 40 hodin týdně, 50 týdnů v roce, po dobu 40 let

⁶ Centrum pro efektivní altruismus. Překlad vlastní.

1.2 Hladomor, blahobyt a morálka⁷

U zrodu efektivního altruismu stály myšlenky Petera Singera, australského filosofa zabývajícího se převážně aplikovanou etikou. Ten v roce 1971 napsal známou filosofickou esej *Famine, Affluence, and Morality*⁸, ve které reagoval na krizi ve východním Bengálsku z roku 1971, v průběhu níž se nejméně 9 milionů lidí stalo uprchlíky kvůli probíhající občanské válce umocněné ustavičnou chudobou a proběhlým cyklónem. Kritizuje vlády bohatých zemí za to, že trpícím neposkytly dostatečnou pomoc, ačkoli to bylo v jejich moci. Vychází z předpokladu, že smrt způsobená nedostatkem jídla, přístřeší a zdravotní péče je morálně špatná. Vyvozuje, že pokud je v moci člověka zabránit něčemu natolik špatnému, aniž by sám obětoval cokoli srovnatelné hodnoty, má morální povinnost to udělat. Tuto premisu aplikuje na vyspělé země a jejich občany žijící v blahobytu. Tvrdí, že lidé mají morální povinnost darovat přebytek svých prostředků na záchranu trpících, namísto například kupování oblečení, které ve skutečnosti nepotřebují. (Singer 1972)

1.2.1 Globální odpovědnost

Svou filosofii Singer podkládá myšlenkovým experimentem o topícím se dítěti. Singer argumentuje, že pokud člověk uvidí topící se dítě v mělkém rybníku, pak má morální povinnost jej zachránit, i kdyby bylo nevyhnutelné si takovým jednáním zničit oblečení, protože život dítěte má mnohem větší cenu. Této morální povinnosti není člověk zbaven, ani pokud scéně nečinně přihlíží další lidé. Singer tvrdí, že nezáleží dokonce ani na vzdálenosti, která člověka od umírajícího dítěte dělí, pokud je v jeho moci jej zachránit. Singer poukazuje na skutečnost, že poprvé v dějinách lidstva máme příležitost hovořit o globální odpovědnosti, a poukazuje na možnost zachránit lidský život zprostředkovaně skrze finanční prostředky darované humanitární organizaci. (Singer 1997)

Efektivní altruisté svou filosofii zakládají z velké části na Singerově výše uvedeném myšlenkovém experimentu, který shrnují do třech základních argumentů:

- 1) Pokud je možné někomu významným způsobem pomoci, aniž by člověk musel obětovat cokoli pro něj významného, měl by to udělat. (Například

⁷ Název kapitoly je odvozen od eseje Petera Singera *Famine, Affluence, and Morality* z roku 1971.

⁸ Hladomor, blahobyt a morálka. Překlad vlastní.

by měl zachránit topící se dítě z rybníka, i kdyby to znamenalo, že si zničí oblečení.)

- 2) Lidem žijícím v chudobě je možné významným způsobem pomoci, a to darováním finančních prostředků efektivním dobročinným organizacím, které pro obyvatele rozvinutých zemí neznamenaají žádnou velkou obět'.
- 3) Lidé z rozvinutých zemí by měli darovat tento přebytek svého bohatství efektivním dobročinným organizacím.

Tyto argumenty často vedou k diskuzi o tom, zda je skutečně možné lidem z chudých zemí efektivně pomáhat. (Todd 2016) Tato práce předloží v dalších částech předloží mimo jiné i některé myšlenky týkající se této problematiky.

Singerovy myšlenky o globální komunitě a její odpovědnosti vůči strádání druhých, kteří žijí v chudších částech světa, rezonují s klíčovými ideály humanitární charty, která reprezentuje profesní postoj humanitární komunity. Jak uvádí Princová (2012, s. 41): „Humanitární charta a minimální standardy v humanitární pomoci jsou výsledkem tzv. Sphere procesu, který započal v roce 1994 po genocidě ve Rwandě a s tím spojeným velkým rozčarováním humanitárních pracovníků nad neúčinností pomoci.“ Tato charta v duchu lidskoprávního přístupu ve svém prvním článku uvádí, že v humanitárních krizích musí být humanitární imperativ vždy na prvním místě. Pokud je tedy v našich silách lidskému utrpení zabránit nebo jej alespoň zmírnit, jsme povinni tak jednat. (The Sphere Handbook 2018, s. 28)

1.2.2 Individuální odpovědnost

Zatímco humanitární charta je výsledkem procesu snahy humanitárních pracovníků deklarovat klíčové hodnoty a principy, ze kterých následně vyplývají závazky humanitárních organizací při záchraně životů a zmírňování lidského utrpení, Singer (1997) svůj myšlenkový experiment o topícím se dítěti adresuje v první řadě svým studentům. Ve smyslu odpovědnosti a povinnosti jednat tedy neapeluje na určitou vymezenou profesní komunitu, ale jednotlivce – každého průměrného obyvatele rozvinuté země.

V roce 2009 Singer vydal knihu *The Life You Can Save*⁹, ve které se zabývá současnou globální snahou o vymýcení chudoby, a označuje ji nejen za nedostatečnou, ale z etického hlediska také neomluvitelnou. Navrhuje v ní konkrétní způsoby, jak by

⁹ Život, který můžeš zachránit. Překlad vlastní.

jednotlivci měli změnit své smýšlení a následně i jednání za účelem efektivnějšího řešení globálních problémů, jako je například chudoba. V roce 2012 byla pod záštitou GWWC za účelem propagace filantropie s co největším dopadem Singerem založena stejnojmenná organizace. Zaměřuje se na informované efektivní dárcovství a pomáhá identifikovat prověřené dobročinné organizace, které pomáhají lidem žijícím v extrémní chudobě.

1.2.3 Otevřená otázka

MacAskill (2017, str. 2) usiluje o představení efektivního altruismu jako dynamického vědeckého přístupu, když tvrdí, že „efektivní altruismus je projekt, který využívá důkazy a logické uvažování k tomu, aby zjistil, jak druhým co nejvíce prospět, a na základě toho jedná.“¹⁰

Mnozí kritici efektivního altruismu namítají, že tento směr není nic jiného než radikální utilitarismus v novém kabátě. (Kroupa 2017) Někteří však připouštějí, že ačkoli se mnoho stoupců efektivního altruismu hlásí zároveň k utilitarismu, efektivní altruismus samotný na utilitarismu nijak závislý není, i když to jeho kritici pochopitelně (a mylně) předpokládají. (McMahan 2016, s. 1) Vinding (2018, s. 3–4) rozdíl mezi efektivním altruismem a utilitarismem potvrzuje – utilitarismus implikuje, že bychom všichni měli být určitým způsobem efektivními altruisty, ale obráceně to nefunguje. Člověk tedy může být efektivním altruistou, aniž by byl utilitaristou, a zároveň přijímat myšlenky z různých etických a filosofických směrů. MacAskill (2015, s. 15) tvrdí, že „efektivní altruismus můžeme aplikovat do všech oblastí našich životů – zcela jistě, pokud vybíráme dobročinnou organizaci, ale také, pokud si volíme kariéru, dobrovolnickou službu, nebo to, co si budeme a nebudeme kupovat.“¹¹

Z uvedeného vyplývá, že efektivní altruismus ve své podstatě pokládá otevřenou otázku: *Jak* co nejlépe vykonat co nejvíce dobra? Vychází z univerzální zkušenosti, že lidé mají různé představy o tom, jak by takové konání dobra mělo vypadat, a ne vždy jsou ochotni své představy podrobit kritickému zkoumání. Vinding (2018, s. 5) varuje před nebezpečím na tuto extrémně otevřenou a velmi složitou otázku přijímat jednoduché odpovědi, a upozorňuje na naši tendenci se přiklánět ke světonázoru lidí,

¹⁰ „[...] effective altruism is the project of using evidence and reason to figure out how to benefit others as much as possible, and taking action on that basis.” MacAskill (2017, str. 2) Překlad vlastní.

¹¹ „[...] effective altruism could be applied to all areas of our lives—choosing a charity, certainly, but also choosing a career, volunteering, and choosing what we buy and don't buy.“ (MacAskill 2015, s. 15) Překlad vlastní.

kteří nás obklopují. Efektivní altruismus proto usiluje o vědecký přístup a maximální objektivitu v určování toho, které způsoby pomoci jsou nejlepší.

1.3 Klíčové principy a hodnoty efektivního altruismu

1.3.1 Nestrannost

Efektivní altruismus je v typickém chápání založen na principu nestrannosti – utrpení stejného druhu má stejnou hodnotu, ať jej zakouší kdokoli. Každá cítící bytost schopná cítit štěstí a bolest je hodna naší pozornosti a pomoci bez ohledu na pohlaví, sexuální orientaci nebo místo, kde se nachází. (Vinding 2018, s. 6)

Crisp a Pummer (2017) předkládají mírně odlišný výklad efektivního altruismu, který je slučitelný s popřením tohoto principu. Zabývají se konceptem efektivní spravedlnosti a hovoří o dimenzi efektivního altruismu, ve které člověk není zcela nestranný ke všem bytostem na této planetě, ale upřednostňuje například své blízké nebo příslušníky stejného národa. (Crisp a Pummer 2017, s. 6–7)

Podstatná část komunity efektivních altruistů se na základě principu nestrannosti zabývá životními podmínkami a utrpením zvířat. Ačkoli jde o zajímavé téma, vzhledem k zaměření této práce a jejímu rozsahu není možné se touto oblastí zabývat podrobně. Stojí však za povšimnutí, že podobně jako pro efektivní altruisty, i pro humanitární pracovníky je téma nestrannosti klíčové.

Základním etickým východiskem je v humanitární praxi princip lidskosti (humanity) – všichni lidé si jsou rovni ve své důstojnosti a právech. Práva lidí zasažených humanitární katastrofou nebo konfliktem se dají shrnout jako právo na život v důstojnosti, právo obdržet humanitární pomoc, a právo na ochranu. Princip nestrannosti se v chápání humanitárních organizací pojí s právem zasažených osob obdržet humanitární pomoc, která musí být založena na potřebách a být adekvátní ve svém rozsahu. Humanitární organizace poskytují zasaženým osobám pomoc na základě nadřazenosti humanitárního imperativu – přesvědčení, že je vždy třeba jednat s cílem zmírňovat a předcházet lidskému utrpení pramenícímu z humanitární katastrofy nebo konfliktu, aniž by tento princip mohlo cokoli převýšit. (The Sphere Handbook 2018, s. 28–30)

1.3.2 Zvažování očekávané hodnoty¹²

Dalším klíčovým principem, na kterém efektivní altruismus staví, je princip zvažování očekávané hodnoty. Ten odráží nedostatečnost vyhodnocování možných výsledků pouze na základě pravděpodobnosti anebo hodnoty těchto výsledků. Efektivní altruisté si jsou vědomi nutnosti zahrnout do vyhodnocování výsledků oba tyto faktory, a to vynásobením pravděpodobnosti určitého výsledku jeho odhadovanou hodnotou. (Vinding, 2018, s. 11) Tento princip ilustruje jednoduchý příklad, který uvádí Tomasik (2007): Ve větvích stromu uvízlo několik kořat. Existuje předpoklad, že zachránit n kořat je n krát lepší než zachránit jediné kotě. Pakliže je nutné učinit rozhodnutí, zda zachránit se zaručenou jistotou jediné kotě, nebo se pokusit zachránit tři kořata s 50% úspěšností, měl by proběhnout pokus o záchranu tří kořat. Důvodem je očekávaná hodnota 1,5 vyjádřená rovnicí $3 \times 0,5$ – tedy hodnota výsledku (počet zachráněných kořat) vynásobená pravděpodobností výsledku (50% úspěšnost), v porovnání s nižší výslednou hodnotou 1 v případě jisté záchranu jediného kotěte.

Tento princip je pro efektivní altruisty velmi důležitý, protože ilustruje, jak i velmi nepravděpodobné výsledky mohou mít velmi velký význam a vyžadovat naši pozornost v případě, že se ukáže jejich vysoká očekávaná hodnota. (Vinding 2018, s. 11)

Karnofsky (2016) však podotýká, že například rozhodnutí darovat nemůže být založeno pouze na explicitně vyjádřené očekávané hodnotě bez zohlednění dalších preferencí, například intuitivních námitek dárce.

Rámec používaný k identifikaci vyhodnocení altruistického potenciálu, tedy konkrétnější podobu očekávané hodnoty řešení daného problému, tvoří velikost dopadu, řešitelnost a zanedbanost. *Velikost dopadu* souvisí s velikostí problému – tedy kolik lidí problém postihuje nebo jak intenzivní je utrpení, které jedinci zakoušejí. *Řešitelnost* odkazuje na to, jak velkou část problému je možné vyřešit za použití daných zdrojů. *Zanedbanost* se vztahuje k míře pozornosti, která je problému věnována. Poslední jmenovaný faktor souvisí se skutečností, že snaha investovaná do řešení zanedbaného problému s sebou nese menší riziko klesajících výnosů. (Vinding 2018, s. 11–12)

¹² V angličtině je koncept označován jako *expected value thinking*.

1.3.3 Racionální přístup

Odhodlání následovat vědecké důkazy a analytické myšlení, ať už vedou kamkoli, je posledním z klíčových principů, kterými se efektivní altruisté řídí. Postoj ochoty změnit vlastní názor ve světle nových vědeckých důkazů je v první řadě obranou efektivních altruistů proti různým formám „myšlenkových chyb“ – v českém kontextu je představuje například Nutil (2018, s. 120) – jako je známé konfirmační zkreslení¹³ a další. (Vinding 2018, s. 6–7)

Existuje nepřeberné množství globálních problémů, a je zřejmé, že je nelze vyřešit všechny najednou. Vzhledem k potřebě vhodným způsobem alokovat dostupné zdroje tvoří významnou část aktivit efektivních altruistů výzkum. Složitou otázkou prioritizace světových problémů se při Oxfordské univerzitě zabývá *Global Priorities Institute*¹⁴ (GPI). Ten se pomocí pečlivé analýzy snaží najít odpověď na otázku, které problémy zasluhují největší pozornost, a které způsoby intervence jsou nejefektivnější. (Greaves et al. 2019)

Navzdory důležitosti výzkumu v oblasti porovnávání důležitosti světových problémů jde stále o poněkud zanedbanou oblast. Roční rozpočet organizací, které se tomuto tématu přímo věnují – zejména jde o *Open Philanthropy Project*, *Future of Humanity Institute*, *Copenhagen Consensus Center* a *Centre for Effective Altruism* – nedosahuje ve svém součtu ani 10 milionů amerických dolarů. (Duda 2018)

1.4 Nejpalčivější problémy světa

Vzhledem k technickému pokroku, který můžeme očekávat převážně v tomto století, považují odborníci z řad efektivních altruistů věnující se prioritizaci světových problémů za nejnaléhavější zejména bezpečnost v oblasti vývoje umělé inteligence. Mezi nejvážnější globální problémy hodné pozornosti ale patří podle výzkumníků rovněž biologická a jaderná bezpečnost, klimatická změna nebo velkochovy. Z oblastí, které souvisí s oblastí humanitární sféry, se pak v žebříčku objevují oblast zdraví v rozvojových zemích a světová chudoba. (Greaves et al. 2019; Todd 2018; MacAskill 2015)

¹³ V angličtině známé jako *confirmation bias*.

¹⁴ Institut globálních priorit. Překlad vlastní.

1.4.1 Dlouhodobý pohled

Výzkum GPI v oblasti prioritizace světových problémů se zakládá na tzv. *longtermism paradigm*¹⁵. To je myšlenka, podle které by vzhledem k rozsáhlosti budoucího života na zemi měly být v rozhodování o nejlepším jednání určujícím faktorem – spíše než bezprostřední výsledky – jeho dlouhodobé dopady ve velmi vzdálené budoucnosti. (Greaves et al. 2019, s. 6)

Příkladem může být program podpory vzdělávání afrických dětí skrze odčervování. Zde bychom z hlediska dlouhodobosti sledovali nejen bezprostřední dopad na zdraví a školní docházku odčervovaných dětí, ale i nepřímé nebo velmi dlouhodobé důsledky – například to, jaký vliv má distribuce léků na vývoj místní politiky nebo jaký měla léčba vliv na kvalitu života jedinců v dospělosti. (MacAskill 2015, s. 12–13)

1.4.2 Společné předpoklady

Humanitární práce (se svým přesahem do rozvojové spolupráce) má v řešení globálních problémů své specifické místo. Zástupci humanitární komunity se shodují na tom, že „záměrem humanitární akce je záchrana životů, odstranění utrpení a zachování lidské důstojnosti v průběhu a po ukončení člověkem zapříčiněných krizí a přírodních katastrof. Záměrem je též předcházení a posilování připravenosti na výskyt takových situací.“ (Deklarace zásad a dobré praxe humanitárního dárcovství 2003) Ačkoli má tedy humanitární komunita svou vlastní profesní sféru působnosti, mnohé z problémů, kterými se zabývá, se překrývají s oblastí zájmu efektivních altruistů.

Altruismus ve svém nejširším významu znamená prosazovat zájem někoho druhého a často je možné jej ztotožnit s tzv. Zlatým pravidlem¹⁶, které se objevuje v různých obměnách ve většině velkých světových náboženství. (Scott a Seglow 2007, s. 1–2) Moderní pohled na altruismus se v zásadě rozdělil na dva hlavní proudy – první z nich je evolucionistickým pohledem, který nahlíží na tento koncept jako na chování zvyšující šance lidské rasy na reprodukci a ignoruje s ním spojené záměry a motivy, druhý z nich má dlouhou historii v morální filosofii a motivy, které stojí za konáním dobra ve prospěch druhých, jsou pro něj naopak klíčové. (Scott a Seglow 2007, s. 19–21)

¹⁵ Paradigma dlouhodobosti. Překlad vlastní.

¹⁶ Zlaté pravidlo se týká principu jednat s druhými tak, jak si přejeme, aby oni jednali s námi, případně nejednat s nimi tak, jak nechceme, aby oni jednali s námi.

Humanitární pomoc je v určitém slova smyslu specifickou formou altruismu. Výše uvedené pohledy na altruismus souvisí s přístupem k humanitární pomoci. Ten se obvykle dělí na charitativně filantropický a lidskoprávní. Princová (2012, s. 32) uvádí, že to je právě charitativně filantropický přístup, který zpravidla motivuje dárce, avšak tento přístup v sobě také skrývá riziko paternalistických postojů. Charitativně filantropický pohled někdy bývá spojován s bezhlavým rozdáváním. Na druhé straně, pomoc založená na lidskoprávním přístupu je udržitelnější – zasažení lidé mohou pomoc lépe využít a přispívá také k jejich dalšímu rozvoji – nicméně nese s sebou riziko přílišné politizace pomoci. (Princová 2012, s. 32)

Pravidla poskytování humanitární pomoci jsou ve své podstatě založená na deontologické etice. Koncept humanitárního imperativu zakotveného v humanitární chartě reflektuje kategorický imperativ Kantův. Vychází z přesvědčení, že pokud je možné učinit kroky ke zmírnění lidského utrpení, je povinností tyto kroky učinit. (Princová 2012, s. 32; The Sphere Handbook 2018, s. 28–30) Scott a Seglow (2007, s. 23) však v souvislosti s Kantovou etikou předkládají etickou otázku: Do jaké míry má člověk povinnost chovat se altruisticky? Teoreticky neexistuje žádná hranice a člověk může sám sebe zcela obětovat pro druhé. Obecně lze říci, že dávat peníze chudým je dobré, avšak pokud člověk chudým rozdá veškeré své peníze, nakonec se stane potřebným i on sám. Obdobným příkladem je člověk, který neumí plavat – takový člověk jednoduše nemůže být morálně odpovědný za záchranu druhého topícího se člověka. Proto lze říci, že etickou hranici pro to, do jaké míry by se člověk měl chovat altruisticky, tvoří okolnosti, ve kterých se nachází, a schopnosti, kterými disponuje. (Scott a Seglow 2007, s. 23–24)

Singerova (1972, s. 233–235) pozice ohledně míry povinnosti zmírňovat utrpení druhých je poměrně radikální, když hovoří o „morálním závazku“, který má každý člověk žijící ve vyspělé zemi vůči chudým lidem v zemích rozvojových, pokud pro jeho osobní blahobyt taková pomoc nepředstavuje žádnou významnou újmu. Scott a Seglow (2007, s. 32) nicméně podotýkají, že ačkoli samotní dárce vnímají své jednání jako dobročinnost, pro Singera je pak taková pomoc pouhou povinností, a nelze ji tedy ve skutečnosti považovat za altruistické jednání. Proto je na místě se ptát, zda reálně existuje jakýsi prostor mezi touto prostou povinností a situacemi, kdy potřeby lidí nemají akutní charakter, a tudíž neexistuje ani zmíněná povinnost pomoci. (Scott a Seglow 2007, s. 32)

2 Jak dobře „funguje“ humanitární pomoc?

Podoba moderní organizované humanitární pomoci se od svého vzniku v 2. polovině 19. století, spojovaného s Henrim Dunantem a jeho akcí na záchranu raněných po bitvě u Solferina, značně proměnila. Její stále probíhající vývoj se vyznačuje zejména patrnou stupňující se profesionalizací a globálním úsilím o co nejlepší možnou součinnost v oblasti humanitární i rozvojové spolupráce. To můžeme spatřovat jednak v aktivitách OSN, které mezinárodní společenství realizuje především skrze Úřad pro koordinaci humanitárních záležitostí (OCHA), Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR), Dětský fond Organizace spojených národů (UNICEF) nebo Světový potravinový program (WFP), ale i v působení Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce, a dalších nevládních organizací nebo jejich konfederací.

Ve druhé kapitole této práce nejprve vymezím klíčové pojmy, které se váží k vyhodnocování úspěšnosti humanitárních akcí, krátce pojednám o úspěších i selháních humanitárního systému a podám stručný přehled jeho aktuálního stavu.

2.1 Vymezení klíčových pojmů

Některé z termínů používaných při vyhodnocování humanitárních akcí vyskytující se v této kapitole mohou mít nejasný nebo příliš abstraktní význam. Komplikaci představuje rozdílné chápání termínů v rámci různých profesních sektorů. Pokud není uvedeno jinak, v následující části této práce jsou užity pojmy hospodárnost, efektivnost a účinnost v jejich co možná nejuniverzálnějším pojetí.

*Hospodárnosti*¹⁷ se rozumí použití „prostředků, kdy stanovených cílů a úkolů dosahujeme s co nejnižším vynaložením zdrojů.“ (MVČR¹⁸ 2016, s. 5) Obdobně hospodárnost chápe i Sida¹⁹, která využívá konceptuální rámec 4E (*economy, efficiency, effectiveness, equity*) převzatý z Velké Británie. (Baker et al. 2013) Pojem hospodárnost se také pojí s otázkou, zda za určité vstupy obdržíme optimální výstupy při zachování adekvátní kvality. (DFID²⁰ 2011, s. 4; MVČR 2016, s. 5)

¹⁷ Anglicky *economy*.

¹⁸ Ministerstvo vnitra České republiky.

¹⁹ *Swedish international development cooperation agency*.

²⁰ *Department for International Development*, britské Ministerstvo pro zahraniční rozvoj.

*Efektivnost*²¹ v sobě zahrnuje dvě roviny, a sice produktivity a nákladové efektivnosti. Produktivitu lze chápat jako co největší relativní rozsah, kvalitu a přínos ve vztahu s objemem vynaložených prostředků, pod nákladovou efektivností se pak rozumí úsilí spojené s maximalizací výstupů při daném množství vstupů, či minimalizací vstupů při daném množství výstupů. (Jackson 2012; Knox Clarke, Stoddard a Tachel 2018, s. 35; MVČR 2016, s. 5) Efektivnost je v určitém slova smyslu podmínkou optimální hospodárnosti. Nelze dosáhnout hospodárnosti bez zachování efektivnosti.

*Účinnost*²², někdy nazývanou také účelností, se rozumí míra dosahování stanovených cílů. Jde o nejvyšší kritérium hodnocení výkonu ve vztahu k hospodárnosti i efektivnosti, protože ukazuje, nakolik je z ekonomického hlediska rozumné použít dané zdroje. Účinnost lze vyjádřit v procentech – kolika ze stanovených cílů bylo skutečně dosaženo. (Jackson 2012; MVČR 2016, s. 6) Toto kritérium v sobě zahrnuje i aspekt dobrého načasování a přiměřené úrovně kvality. (Knox Clarke, Stoddard a Tachel 2018, s. 35)

2.2 Humanitární systém: pomáhá anebo škodí?

2.2.1 Systémová selhání

Stojí za povšimnutí, že některé z výše uvedených iniciativ (ALNAP a *Sphere Association*) vznikaly teprve v reakci na systémové selhání OSN, jakým byla například genocida ve Rwandě v roce 1994. Krizí, ve kterých humanitární organizace selhaly a sklidily za to ostrou kritiku veřejnosti, nicméně bylo více. Grünfeld a Vermeulen (2009) mezi ně zařazují například i masakr více než 8 tisíc bosenských muslimů ve Srebrenici během války v Bosně a Hercegovině, a masivní porušování lidských práv a zločiny proti lidskosti páchané v oblasti Dárfúr v západním Súdánu, čítající až 300 tisíc obětí.

Tyto události snad nelze nazvat jinak než humanitární katastrofou. Na důvěryhodnosti OSN jako jedné z předních aktérů humanitární pomoci nepřidává ani stávající situace v její Radě bezpečnosti, kdy dochází k opakovanému vetování mírových rezolucí ze strany některých jejích stálých členů, zejména Ruska a Číny. Existují obavy o možném negativním vlivu na rozvojové země. Právo veta stálých členů

²¹ Anglicky *efficiency*.

²² Anglicky *effectiveness*.

Rady bezpečnosti bývá pravidelně kritizováno, a je apelováno na reformu tohoto mechanismu. (Kolb 2018; Iyase a Folarin 2018; Hatuel-Radoshitzky 2015)

Spojené národy však nebývají jediným terčem kritiky. Nevládní humanitární organizace bývají rovněž terčem kritiky, mimo jiné za nedostatečnou transparentnost při nakládání se získanými prostředky, která může vést až k vyšetřování, jak tomu bylo například v případě pomoci poskytované po zemětřesení na Haiti a následné epidemii cholery v roce 2010. (Ramachandran a Walz 2012)

2.2.2 Prohlubování problémů příjemců pomoci

Dambisa Moyo, doktorka ekonomie narozená v Zambii, která později studovala na Harvardu a Oxfordu, odmítá celý systém zahraniční pomoci nejen jako nefunkční, ale dokonce jej označuje za původce mnoha afrických problémů a začarovaného kruhu závislosti, ve kterém se příjemci pomoci ocitají. (Moyo 2009)

Jako neefektivní, ba dokonce škodlivý, označují humanitární systém i další ekonomové. Easterly (2006, s. 20) považuje za tragédii smutný fakt, že navzdory miliardám dolarů vydaných každoročně na zahraniční pomoc, se stále nepodařilo zajistit všem dětem léky na malárii, které stojí pouhých 12 centů, a které by pomohly předejít polovině všech úmrtí v důsledku tohoto onemocnění.

Profesor Angus Deaton, který v roce 2015 obdržel Nobelovu cenu za ekonomii, upoutal v posledních několika letech pozornost veřejnosti mimo jiné svou kritikou systému zahraniční pomoci. Kritizuje především bilaterální, rozvojovou pomoc, která je ze své podstaty spíše než skutečnými potřebami příjemců pomoci často motivována zájmy donorů. (Deaton 2013, s. 259–265)

Easterly (2006, s. 787–788) tvrdí, že zahraniční pomoc není lékem na světovou chudobu, tím může být pouze lokální rozvoj založený na dynamice volného trhu a jedincích a firmách v něm obsažených. Jako řešení problémů systému tedy navrhuje adresovat pomoc jedincům, spíše než celým vládám. Tvrdí, že když bude lidem z nejchudších částí světa poskytnuta vhodná pomoc ve formě očkování, antibiotik, vodovodů, učebnic, zdravotníků atd., která je nečiní závislými, tato podpora pak zajistí nejchudším zdraví, výživu, vzdělání a další zdroje, které potřebují k samostatnému a odpovědnému zlepšování svých životů. (Easterly 2006, s. 787–788)

2.2.3 Všeobecně přijímané zásluhy systému pomoci

Výše uvedené plošné kritice zahraniční pomoci, kterou Moyo a Easterly předkládají, oponují i někteří ze členů komunity efektivních altruistů. MacAskill (2015, s. 33) označuje takový skepticismus za „velmi zavádějící“²³. Důležité je podle něj rozlišovat mezi běžnými a těmi nejlepšími humanitárními programy. Jako argument používá známý Paretův princip (neboli pravidlo 80/20), když tvrdí, že za největší pozitivní dopad vděčíme poměrně úzkému okruhu těch nejúčinnějších humanitárních nebo rozvojových programů. Za typický příklad z historie lze považovat vymýcení pravých neštovic v roce 1977, které podle něj zachránilo až desetkrát více životů než kdyby od roku 1973 zavládl celosvětový mír. (MacAskill 2015, s. 33–40)

Považuji za důležité zmínit, že i skalní kritici zahraniční pomoci uznávají účinnost a pozitivní dopad některých humanitárních nebo rozvojových programů, zejména těch zaměřených na zdraví. Deaton (2013, s. 107) například kromě výše zmíněného vymýcení neštovic považuje za efektivní úspěšnou, téměř 30 let trvající kampaň proti říční slepotě – podporovanou Světovou zdravotnickou organizací (WHO), Rozvojovým programem OSN (UNDP), Světovou bankou (WB) a nevládními neziskovými organizacemi, anebo stávající snahu o vymýcení dětské obrny.

2.2.4 Pohled efektivních altruistů

Navzdory všeobecně přijímanému názoru zastávajícího pozitivní přínos neziskového sektoru, odborníci na kariérní poradenství z organizace *80,000 Hours* nepovažují zaměstnání v neziskovém (potažmo humanitárním a rozvojovém) sektoru za profesi s největším pozitivním dopadem. (Duda 2017)

Důvodem je především fakt, že většina neziskových organizací se nevěnuje nejnaléhavějším globálním problémům. Kromě toho efektivní altruisté své stanovisko potvrzují testováním²⁴ jednotlivých sociálních programů dokazujícím neúčinnost většiny z nich. Některé neziskové programy se ukázaly mít dokonce negativní dopad. Mezi výtky adresované neziskovému sektoru efektivní altruisté řadí i skutečnost, že opravdu důkladnému hodnocení účinnosti se podrobí pouhý zlomek všech sociálních programů. Výjimku zde tvoří programy zaměřené na globální zdraví, které je oblastí

²³ „The picture that aid skeptics paint is highly misleading and, even more important, isn't particularly relevant for people who want to do good.“ (MacAskill 2015, s. 33) Překlad vlastní.

²⁴ Zmíněné testování sociálních programů probíhá pomocí metody *randomized controlled trials* (RCT).

s dostatečně velkým množstvím dostupných dat, a lze tedy relativně snadno posoudit účinnost programu na základě analýzy nákladové efektivity. Připouštějí však, že některé neziskové programy mohou mít velký pozitivní dopad za předpokladu, že jejich přístup k řešení sociálních problémů je založen na důkazech. (Todd et al. 2016, s. 53–55; Todd et al. 2017)

V otázce působení v neziskové (potažmo humanitární či rozvojové) organizaci je tedy podle efektivních altruistů klíčovým faktorem volba takové organizace, která se přímo věnuje řešení naléhavého, zanedbaného, a přitom řešitelného globálního problému, je dobře řízená a zároveň má nedostatek zaměstnanců. (Duda 2017)

Je otázkou, zda ve výjimečných případech nedochází ze strany efektivních altruistů k občasnému zjednodušení a prezentování pouze těch závěrů, které podporují jejich stanovisko. Na tuto tendenci poukazuje Guzey (2019), když upozorňuje na nedostatky MacAskillovy argumentace ohledně pozitivního dopadu programů na vzdělávání dětí v Africe. MacAskill podle něj překrucuje důkazy, když v porovnávání pozitivního dopadu dvou různých programů – distribuce učebnic a odčervování – používá v případě distribuce učebnic absenci dopadu na výsledky školních testů jako argument proti účinnosti tohoto programu, avšak nečiní tak stejně v případě absence dopadu na výsledky školních testů v případě odčervování, když uvádí pouze pozitivní dopad tohoto programu na školní docházku. (Guzey 2019)

MacAskillův značně optimistický pohled na efektivitu odčervovacích programů nesdílí ani autoři opětovné analýzy rozsáhlé studie z konce 90. let minulého století zkoumající dopad odčervování keňských dětí na jejich zdraví a vzdělávání provedené v roce 2015. Zmíněná analýza upozorňuje na riziko, že původní závěry o pozitivním dopadu odčervování na školní docházku dětí mohou být předpojaté, a poukazuje na fakt, že pro pozitivní dopad na školní výsledky neexistují žádné důkazy. (Davey et al. 2015)

Cochrane, nevládní nezisková britská organizace provádějící nezávislé lékařské testy, rovněž provedla v roce 2015 přezkoumání celkem 44 testů léků na odčervení s celkovým počtem více než 67 tisíc účastníků. Kromě vlivu na zdraví byl předmětem zkoumání vliv na školní docházku, školní výsledky a úmrtnost. Závěry ukázaly, že podávání odčervovacích léků může u dětí prokazatelně infikovaných parazity podpořit přírůstek na váze, avšak jiné pozitivní dopady v případě plošného odčervování dětí v zasažených oblastech, včetně lepších školních výsledků, prokázány nebyly. (Taylor-Robinson et al. 2015)

2.3 Organizace zabývající se hodnocením stavu humanitárního systému

V posledních deseti letech dramaticky vzrostla potřeba humanitární pomoci. Financování humanitárního sektoru sice významně vzrostlo, avšak požadavky a potřeba humanitární pomoci narostla ještě výrazněji. Požadavky na pomoc ve výzvách OSN vzrostly v letech 2016–2017 o 21 %, avšak financování se zvedlo o pouhých 3 %. (Knox Clarke, Stoddard a Tuchel 2018, s. 112)

Jedním z hlavních důvodů pro nárůst potřeby humanitární pomoci jsou vleklé komplexní krize, v jejichž pozadí zpravidla stojí ozbrojený konflikt. Ve světle stanovených Cílů udržitelného rozvoje (SDGs)²⁵ je nyní o to více zapotřebí nejen naplňovat akutní humanitární potřeby, ale také posilovat připravenost komunit a snižovat jejich zranitelnost. Ke zvýšení účinnosti systému by měl přispět i koncept propojování sféry humanitární a rozvojové pomoci²⁶, který se v roce 2016 stal jedním z ústředních témat Světového humanitárního summitu v Istanbulu. (OCHA 2017)

S postupným rozvojem humanitární pomoci se objevily i otázky, *jak* tuto pomoc poskytovat co nejlépe. V současnosti již existují iniciativy, které se oblastí zlepšování kvality a účinnosti přímo zabývají. Mezi nejznámější patří *Active Learning Network for Accountability and Performance in Humanitarian Action (ALNAP)*, což je mezinárodní síť nevládních neziskových organizací, agentur OSN, členů hnutí Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce, dárců, akademiků a poradců. Mezi hlavní oblasti, na které se ALNAP zaměřuje, patří kromě vyhodnocování celkového stavu humanitárního systému také metodologie evaluace a problematika využívání důkazů v humanitární praxi. (Knox Clarke, Stoddard a Tuchel 2018)

Dalším významným uskupením je *Sphere Association* (pod tímto názvem registrovaná v roce 2016, do té doby známá jako *The Sphere Project*) – seskupení nevládních neziskových organizací a Mezinárodního Červeného kříže vzniklé za účelem stanovení univerzálních minimálních standardů humanitární pomoci s cílem zlepšování kvality a odpovědnosti v oblasti humanitární pomoci. (The Sphere Handbook 2018)

²⁵ Anglicky *Sustainable Development Goals*.

²⁶ Takzvaný *Humanitarian Development Nexus*.

Poslední z významných organizací zabývajících se touto oblastí, kterou zde zmíním, je *CHS Alliance*²⁷, která vznikla v roce 2015 sloučením *Humanitarian Accountability Partnership International* (útvary založeného za účelem zvýšení odpovědnosti vůči příjemcům pomoci) a *People In Aid* (organizace založené s cílem zvýšit efektivitu řízení lidských zdrojů v humanitárním sektoru). *CHS Alliance* si klade za cíl zvyšovat účinnost a dopad humanitární pomoci prosazováním a implementací devíti konkrétních závazků vůči komunitám a jednotlivcům zasaženým humanitární krizí, známých jako *Core Humanitarian Standard on Quality and Accountability*²⁸.

Podle efektivních altruistů má otázka účinnosti pomoci doslova morální rozměr. Ord (2013) problematiku srozumitelným způsobem ilustruje na příkladu globálního zdraví. Na základě velmi rozdílné účinnosti programů zaměřených na prevenci nebo léčbu osob s HIV/AIDS se totiž ukazuje, jak důležité je zaměřit se na ty nákladově nejefektivnější programy, protože jen tak lze v konečném důsledku zachránit mnohem více životů.

2.4 Stručný přehled aktuálního stavu humanitárního systému

2.4.1 Rozměry pomoci

V současné době humanitární krize zasahují stále větší množství lidí, trvají déle a vyžadují vynaložení většího množství zdrojů než v uplynulých letech. Podle plánů humanitárních akcí se počet lidí vyžadujících bezodkladnou humanitární pomoc v roce 2019 odhaduje na 131,7 milionu osob. Pravděpodobně však jen zhruba 93,6 milionu lidí tuto pomoc skutečně obdrží. V posledních několika letech se objevuje čím dál tím více neustále se prohlubujících vleklých krizí, které s sebou přinášejí vzrůstající počet obětí, a nutí tak humanitární organizace prodlužovat své působení v zasažených oblastech. Zdaleka nejhorší je probíhající komplexní krize v Jemenu, kde 80 % celé populace (zhruba 24 milionu lidí) vyžaduje bezodkladnou humanitární pomoc a ochranu – potravinová pomoc je zde poskytována každý měsíc více než 8 milionům lidí. Více než polovinu finančních prostředků určených na humanitární pomoc v letech 2014 – 2018 použily organizace na pomoc v pouhých čtyřech zemích: Somálsko, Jižní Súdán, Súdán a Sýrie. (OCHA 2019, s. 4)

²⁷ Název odvozen od konceptu *Core Humanitarian Standard* – devíti klíčových závazků humanitárního sektoru týkajících se kvality a efektivity poskytované humanitární pomoci. Ty jsou rovněž zakotveny v *The Sphere Handbook*.

²⁸ Český Ústřední humanitární standard kvality a odpovědnosti. Překlad vlastní.

V roce 2017 činil celkový počet humanitárních pracovníků přibližně 570 tisíc osob. Za 27% nárůstem oproti předchozímu období (450 tisíc pracovníků) stojí vzrůstající počet místních humanitárních pracovníků, zatímco počet pracovníků ze zahraničí se drží na podobném místě. Stojí za zmínku, že za výrazným nárůstem počtu pracovníků napříč organizacemi zaostávají operační náklady. (Knox Clarke, Stoddard a Tuchel 2018, s. 101) Objem odhadovaných nezbytných finančních prostředků, které bude třeba vynaložit na humanitární pomoc v tomto roce (2019) se odhaduje na 25 miliard amerických dolarů. (OCHA 2019, s. 4)

Většina finančních zdrojů určených na pomoc byla použita v rámci programů OSN, z nichž největší část využily WFP, UNHCR a UNICEF. Velká část těchto zdrojů byla předána nevládním organizacím ve formě grantů. Agentury OSN i nevládní organizace utratily podobný objem finančních prostředků – obě skupiny okolo 16 miliard amerických dolarů. Šest největších mezinárodních nevládních organizací pojmul 23 % z celkového finančního toku. (Knox Clarke, Stoddard a Tuchel 2018, s. 16)

2.4.2 Hodnocení stavu humanitárního systému

Pravděpodobně nejpodrobnější zprávu o stavu humanitárního systému vydal v loňském roce (2018) ALNAP²⁹. Jedná se o již v pořadí čtvrtou zprávu hodnotící stav systému za předchozí tříleté období (2015 – 2017), která je založena na přezkoumávání dokumentů, evaluacích humanitárních aktivit, rozhovorech s humanitárními pracovníky a experty v oboru, a průzkumech mezi příjemci pomoci. Tato podrobná zpráva také podává přehled humanitárních potřeb za uplynulé období, stejně jako finančních prostředků, které na tyto potřeby byly vynaloženy, a uvádí způsoby, jak konkrétně byly finance použity. Dále podrobně popisuje současný humanitární systém a předkládá vyhodnocení jeho výkonosti vzhledem ke schopnostem naplňovat humanitární potřeby příjemců pomoci.

Období 2015 – 2017 bylo poznamenáno řadou významných geopolitických změn, které ovlivnily některé aspekty poskytování humanitární pomoci. Negativní dopad měly změny na schopnost humanitárních organizací poskytnout pomoc všem, kdo ji potřebují, a také schopnost vždy dostát všem humanitárním principům. Zlepšení

²⁹ Zpráva nese název *The State of the Humanitarian system*.

nastalo v oblasti efektivity poskytování humanitární pomoci. (Knox Clarke, Stoddard a Tachel 2018, s. 109)

Níže stručně zmíním některé z dílčích oblastí týkajících se hodnocení stavu humanitárního systému – zejména ty, u nichž odborníci poukazují na prostor ke zlepšení, avšak i další, které považují za relevantní pro účely této práce.

2.4.3 Dostatečnost financování

Navzdory rostoucímu objemu financí humanitární systém stále nedisponuje dostatečným množstvím zdrojů, tak aby byl schopen pokrýt veškeré humanitární potřeby. Výzvy koordinované OSN byly financovány v průměru pouze z 58 %. Téměř tři čtvrtiny dotazovaných pracovníků se domnívalo, že financování programů je nedostatečné nebo dokonce hluboko pod úrovní potřeb. Vedení humanitárních organizací i pracovníci v přímém styku s příjemci pomoci se domnívají, že darované finanční prostředky proudí spíše do míst, která mají pro donory strategický význam, nebo na která je upnuta větší pozornost západních médií. (Knox Clarke, Stoddard a Tachel 2018, s. 112–114)

2.4.4 Pokrytí potřeb

Pokrytí potřeb se nadále zhoršuje, zejména ve vzdálených oblastech s nízkým zalidněním, rizikových oblastech, a v oblastech pod kontrolou ozbrojených skupin. Přestože předchozí zpráva z roku 2015 upozorňovala na nedostatečně zprostředkovanou pomoc vnitřně vysídleným osobám, nepodařilo se v této oblasti dosáhnout kýženého zlepšení. Výzvou byla v daném období pro humanitární komunitu zejména evropská migrační krize a přetrvávající komplexní krize (například v Sýrii). Problém nedostatečného pokrytí se vztahuje i na narůstající obavy spojené s potřebami lidí a komunit, které uprchlíkům poskytují útočiště. Tradiční komplikací jsou autoritářské režimy některých zemí, které humanitárním pracovníkům zabraňují ve vstupu, novým trendem je však čím dál tím rozšířenější využívání byrokracie za účelem zdržování pomoci. (Knox Clarke, Stoddard a Tachel 2018, s. 121–133)

2.4.5 Problematika měření účinnosti a efektivnosti humanitární pomoci

Účinnost a efektivnost humanitární pomoci bývá obtížné zhodnotit. Jednou z hlavních překážek může být nedostatek informací. Pro změření účinnosti humanitární pomoci se zvažuje vztah mezi vstupy a výstupy, přičemž cílem je dosáhnout co největších výstupů za současného co nejmenšího množství vstupů (anglicky *cost-efficiency*). Liší se tak od efektivity, ve které se zkoumá vztah vstupů a výsledků (anglicky *cost-effectiveness*). Někdy je proto také využíván koncept *Value for Money* (doslova „hodnota za peníze“, lze chápat jako „poměr cena – výkon“), ve kterém je třeba zvážit vztah mezi vstupy a souborem vícero kritérií v závislosti na tom, čemu je přikládána „hodnota“. (Knox Clarke, Stoddard a Tuchel 2018, s. 203)

Účinnost

Účinnost je jednou z oblastí, ve které nastalo podle ALNAP (2018) zlepšení. Konkrétně v kategorii naplňovaných potřeb souvisejících se zachraňováním životů v případě přírodních katastrof (například zemětřesení v Nepálu) a náhlého pohybu migrantů (přesun Rohingyů do Bangladéše). Kvalita poskytované pomoci se rovněž zlepšila. Systém však ještě stále není dostatečně účinný v zajišťování potřeb založených na principech ochrany. Prostor ke zlepšení lze nalézt rovněž v naplňování dlouhodobých cílů. Jako jedna z hlavních překážek větší účinnosti byla označena selhání ve vedení, která by měla identifikovat, čeho je třeba dosáhnout a vytvořit a implementovat strategii plnění. (Knox Clarke, Stoddard a Tuchel 2018, s. 181–198)

Zpráva přiznává, že vyhodnotit účinnost humanitárních aktivit je těžší, než by být mělo. Mnoho z evaluací, ze kterých zpráva čerpá, nepodalo jasné stanovisko ohledně naplnění cílů. Důvody jsou různé – nejasně stanovené cíle při tvorbě designu projektu, jejich změna v průběhu programu nebo použití nevhodných indikátorů (stanovených na základě očekávání donora). Problémem může být i vyjádření cílů výstupy namísto výsledky. V takovém případě organizace měří vykonané aktivity, ne výsledky jako je počet zachráněných životů. Často se také měří, kolik lidí obdrží humanitární asistenci, ale už se nezkoumá, jaký dlouhodobý dopad má humanitární pomoc na morbiditu nebo mortalitu. Záchrana lidských životů je pro humanitární práci ústředním tématem. Je paradoxem, že navzdory svému významu se účinnosti

humanitární akce nevěnuje více pozornosti. (Knox Clarke, Stoddard a Tachel 2018, s. 181–198)

Efektivnost

Jedním z aktuálních klíčových problémů v oblasti účinnosti pomoci se ukázal být stále se zvětšující schodek mezi potřebami a dostupnými zdroji. Podle zprávy za předchozí období se nedostatky vážící se k efektivnosti pomoci vztahovaly především k omezením v oblasti administrace. Ty se však podle nejnovější zprávy nepodařilo dostatečně napravit. Ačkoli se v zásadě neprokázala neefektivnost systému jako celku, existuje řada oblastí, ve kterých by se efektivnost měla zlepšit. Jednou z nich jsou systémové překážky, kvůli kterým někdy dochází k *overlappingu*³⁰ pomoci nebo byrokracie pojící se s nutností podávat hlášení různým donorům. Co se však dařilo, je zvyšovat efektivnost pomoci za využití finanční hotovosti. Během hodnoceného období také vznikla iniciativa Grand Bargain – dohoda více než 30 donorů a humanitárních organizací o řadě praktických změn, které by měly napomoci doručit více prostředků přímo do rukou potřebných. (Knox Clarke, Stoddard a Tachel 2018, s. 201–211)

2.4.6 Koncept Value for Money (VFM)

Obecně lze říci, že v oblasti humanitární práce existuje jen velmi málo literatury zabývající se tím, jak účinnost a efektivnost humanitární pomoci měřit. Existují však snahy o nápravu. Na poli rozvojové spolupráce v současné době donoři během rozhodovacího procesu o alokaci svých prostředků ve stále větší míře používají koncept Value for Money. (Knox Clarke, Stoddard a Tachel 2018, s. 203–205; Baker et al. 2013, s. 20–21)

Tento koncept se už delší dobu používá v komerční sféře, ale v posledních letech proniká i do sféry humanitární. Důvodů je více, ale mezi ty hlavní patří potřeba vyjádřit nejen kolik finančních prostředků bylo použito, ale především čeho dosáhly. Organizace by měly být schopny naplnit očekávání dárců vidět praktickou hodnotu svých peněz a za použití důkazů předvést skeptikům a kritikům, že humanitární práce má smysl. (Jackson 2012, s. 1)

V roce 2013 vyšla pod záštitou Sida studie zaměřená na vymezení a aplikaci konceptu Value for Money v oblasti humanitární pomoci. Cílem studie, vycházející ze spolupráce Sida a Mezinárodního výboru červeného kříže, bylo definovat, co Value for

³⁰ Doslova překrývání, tedy duplikaci pomoci ze strany více organizací.

Money znamená v kontextu humanitární práce, rozvinout vhodné nástroje měření a ustálit terminologii týkající se tohoto konceptu v kontextu humanitární sféry. Nejuvědomělejší ohledně konceptu VFM jsou podle zprávy nevládní organizace z Velké Británie, což může souviset s faktem, že britské Ministerstvo pro zahraniční rozvoj³¹ často vystihuje koncept VFM pomocí principu 4E (*economy, efficiency, effectiveness, equity*). (Baker et al. 2013)

³¹ Anglicky *Department for International Development (DFID)*.

3 Praktické využití efektivního altruismu v humanitární sféře

Ať už člověk projevuje altruistické chování z jakéhokoli důvodu, faktem zůstává, že v současné moderní společnosti člověk velmi často nemá přímý sociální kontakt s potřebnými. V tomto případě pak nastupují různé charitativní a filantropické organizace, případně sociální stát, aby tuto propast přemostili. Lidé své altruistické jednání obvykle směřují k tomu, k čemu sami tíhnou nebo k čemu mají z různých důvodů blízko – váže se k jejich identitě a k hodnotám, se kterými se ztotožňují. Příkladem mohou být věřící lidé, kteří nejčastěji darují finanční prostředky právě církevním charitativním organizacím. (Scott a Seglow 2007, s. 97–98)

Vzhledem k výše uvedenému se v následující části této práce zaměřím na možnou praktickou aplikaci principů efektivního altruismu na některé vybrané oblasti, které se týkají v první řadě laické veřejnosti ve vztahu k humanitární a rozvojové pomoci, a v druhé řadě odborné humanitární komunity – pracovníků z humanitární praxe, kteří se problémy rozvojových zemí přímo zabývají v rámci své profese.

V poslední části této práce se zaměřím na praktické důsledky efektivního altruismu v humanitárním kontextu, které může mít pro laickou veřejnost i humanitární praxi.

3.1 Efektivní altruismus a veřejnost v kontextu humanitární práce

Bierhoff (2002) rozlišuje mezi pomáhajícím chováním, prosociálním chováním a altruismem. V tomto pojetí je nejširším pojmem *pomáhající chování*, které zastřešuje veškeré formy mezilidské podpory – i ty komerční, například zaměstnanec zákaznické podpory. *Prosociální chování* oproti tomu zahrnuje užší formy jednání, které mají za cíl zlepšit situaci lidí, kteří pomoc přijímají, a člověk, který pomoc poskytuje neplní pouze své profesní závazky. Motivy pro takové chování mohou být v konečném důsledku nejen altruistické (tedy zcela nezištné), ale i čistě egoistické – například otec, který svou dceru naučí, jak používat nový počítač, protože jej neustále obtěžuje všetečnými otázkami. *Altruismus* je pak zvláštní formou prosociálního chování, které se odvíjí především od motivů charakterizovaných zaujetím určité perspektivy vůči situaci

příjemce pomoci a empatií. Altruismus klade důraz na potřeby druhých, zajímá se o jejich blaho a hledá řešení jejich problémů. Ilustrací altruistického chování může být biblické podobenství o dobrém Samaritánovi z 10. kapitoly Lukášova evangelia. Samaritán je pohnut empatií vůči oběti loupežného přepadení a udělá vše pro to, aby se postaral o její zotavení. (Bierhoff 2002, s. 9–10)

Bierhoff (2002) se rovněž zabývá různými motivy, které lidi pohánějí k prosociálnímu chování – může se jednat například o empatii, vinu či pocit společenské odpovědnosti. Ať už jsou ale motivy jednotlivých laiků se určitým způsobem podílet na humanitární či rozvojové pomoci jakékoli, na základě výše uvedeného je tuto pomoc možné klasifikovat jako prosociální chování. Podle motivů, na základě kterých lidé pomáhají, je pak ještě možné vymezit čistě altruistické chování.

Níže popíšu několik konkrétních oblastí, ve kterých se překrývají svět efektivního altruismu, humanitární sféra a prosociální chování laické veřejnosti. Jde zejména o oblast finančních darů na humanitární a rozvojové projekty, volba kariéry, dobrovolnictví a jiné formy aktivismu.

3.1.1 Finanční příspěvky humanitárním a rozvojovým organizacím

Jak již bylo zmíněno na začátku této práce, touha darovat část svých finančních prostředků dobročinným organizacím³², které by je využily co možná nejefektivněji a s co největším pozitivním dopadem, stála u samotného zrodu filosofie efektivního altruismu. Zaměření na efektivnost intervencí dobročinných organizací je jedním ze stavebních kamenů přístupu efektivních altruistů k řešení globálních problémů jako je extrémní chudoba nebo globální zdraví.

Pokud se člověk rozhodne darovat část svých financí na humanitární nebo rozvojový projekt či program, který se řídí klíčovými hodnotami efektivního altruismu (a měl by tedy být dostatečně efektivní), jedním z nejsnazších způsobů může být obrátit se na organizace zabývající se vyhodnocováním a porovnáváním účinnosti intervencí dobročinných organizací. Jednou z takových organizací je například *GiveWell*. Ta začala prostou otázkou „Kam by měl člověk darovat?“ a nyní sestavující žebříček³³ nejefektivnějších dobročinných organizací. *GiveWell* se zaměřuje především na boj

³² V této kapitole je někdy použit zastřešující termín „dobročinné organizace“, kam však spadají i humanitární a rozvojové organizace, které se zabývají některými nejpálčivějšími globálními problémy – viz kapitola 1.4.

³³ Tento žebříček lze najít na adrese <https://www.givewell.org/charities/top-charities>.

s chudobou v rozvojových zemích a jejich webových stránkách lze najít podrobné profily organizací s těmi neúčinnějšími intervencemi. (GiveWell 2018)

Další elegantní a efektivní možností zapojení se do boje se světovou chudobou může být například poskytnutí finančního příspěvku skrze *Give Directly*. Tato organizace poskytuje jednorázové finanční transfery lidem žijícím v extrémní chudobě a následně monitoruje jejich využití těmito lidmi.

Kromě výše zmíněného komunita efektivních altruistů doporučuje při výběru organizace zvážit také výsledky *Copenhagen Consensus*³⁴ konaného v roce 2012, který se zaměřoval na analýzu nákladů a přínosů různých přístupů v boji s největšími globálními problémy. Panel expertů sestavil seznam šestnácti investic³⁵ s největší účinností a dopadem – na první příčce se objevilo podávání mikronutrientů za účelem boje proti podvýživě a zlepšení vzdělávání. Zdá se tedy, že boj s podvýživou by měl být prioritou číslo jedna pro tvůrce politik i filantropy. (Wiblin 2016; Copenhagen Consensus 2012)

3.1.2 Volba kariéry

Hlavním cílem organizace *80,000 Hours* je pomáhat lidem objevit povolání s co největším altruistickým potenciálem a pozitivním dopadem. V době sentimentálních motivačních sloganů působí ústřední heslo efektivních altruistů pro volbu povolání poměrně nepopulárně: „Nenásledujte svou vášeň“. Ta se totiž může s časem měnit, může se lišit od poptávky na pracovním trhu a je možné, že zkrátka ani nebude nikomu prospěšná. (Vinding 2018, s. 21)

Namísto následování „hlasu svého srdce“ efektivní altruisté nabádají k pečlivé analýze optimální profesní dráhy. Je podle nich třeba pamatovat na různá obdarování a dispozice, které člověk má a do jisté míry předurčují, ve kterých profesích je pro něj možné se uplatnit. Dalším aspektem, který efektivní altruisté předkládají ke zvážení, je míra vnitřního naplnění, kterou člověk ve svém povolání pociťuje. Mohlo by totiž být obtížné zůstat altruisticky motivovaný, pokud člověka práce nenaplnuje – zaměstnání, ve kterém je člověk spokojený, je udržitelnější a přináší menší riziko syndromu vyhoření – nehledě na to, že v takovém zaměstnání je člověk i šťastnější

³⁴ *Copenhagen Consensus* je projekt zaměřený na globální rozvoj. Tento projekt spadá pod *Copenhagen Consensus Center*, americký think-tank, který řídí světově známý ekonom Bjørn Lomborg.

³⁵ Seznam je dostupný zde https://www.copenhagenconsensus.com/copenhagen-consensus-iii/outcome?fbclid=IwAR0_MRRFdTmFV8HlgFN8jdDWw4lrTiS1jkPMxFwegAvTYDQeikSukTbeP7w

a produktivnější. Efektivní altruisté obecně doporučují pojmout volbu kariéry jako „nejlepší prozatímní odhad“, u kterého existuje předpoklad, že se bude dále vyvíjet. (Vinding 2018, s. 21–22)

Pro identifikaci kariéry s co největším pozitivním dopadem je možné použít jednoduchý rámec sestávající ze dvou klíčových faktorů – bezprostřední dopad a budování profesního kapitálu. (Todd 2013)

Bezprostřední dopad

Bezprostřední dopad je charakterizován násobkem velikosti přínosu, kterého člověk v zaměstnání může dosáhnout a efektivností záměru organizace. Tuto skutečnost je možné vyjádřit rovnicí³⁶ $dopad = přínos \times efektivnost\ záměru$. Přínos se vztahuje k různým možnostem ovlivňovat důležité problémy. To je možné například skrze:

- Vystoupení na veřejnou platformu, tedy využití svého společenského postavení k ovlivňování a šíření důležitých myšlenek.
- Vytváření sítě kontaktů za účelem šíření nápadů nebo realizace projektů.
- Darování finančních prostředků.
- Ovlivňování rozpočtu v organizacích nebo vytvoření nové organizace.
- Bezprostřední přínos výkonem samotné náplně práce.

Efektivnost záměru se pak vztahuje k velikosti a řešitelnosti problému, na kterém daná profese pracuje (viz kapitola 1.3.2 Zvažování očekávané hodnoty). Povolání s efektivním záměrem je tedy takové povolání, které se věnuje problému, který je důležitý a zároveň řešitelný. (Todd 2013)

Budování profesního kapitálu

Budování profesního kapitálu souvisí s mírou, do jaké daná kariérní dráha umožní chopit se příležitosti zabývat se řešením problému s velkým dopadem někdy v budoucnu. Vzhledem k tomu, že je velmi těžké odhadnout, čemu se člověk bude věnovat za 3–5 let, a ke skutečnosti, že mnoho profesí dosahuje svého vrcholu až za přibližně 20 let, je velmi důležité si „udržet otevřené možnosti“. Jinými slovy – jedná se o celkový profesní potenciál, kterého člověk může dosáhnout. Profesní kapitál lze vystihnout pomocí následujících aspektů:

- Síť sociálních kontaktů – nezdá se, že kdy se pracovní příležitost naskytne skrze někoho známého. Čím více vlivných lidí člověk zná, tím vyšší jsou jeho šance na

³⁶ V angličtině je rovnice vyjádřena takto: $Impact = Contribution \times Cause\ Effectiveness$.

získání pracovního uplatnění. Síť sociálních kontaktů se také může stát přímým zdrojem vlivu.

- Dovednosti – ty jsou jedním ze základních předpokladů přijetí do zaměstnání a je velmi žádoucí je rozvíjet.
- Položky v životopise. Do některých oborů je velmi obtížné proniknout bez adekvátního vzdělání nebo předchozích pracovních zkušeností. (Todd 2013)

Earning to give³⁷

Poslední zmínku v této podkapitole o volbě kariéry z pohledu efektivních altruistů věnuji konceptu *earning to give*. Zpočátku mnoho efektivních altruistů tíhlo k přesvědčení, že jedním z nejefektivnějších způsobů, jak přispět k řešení světových problémů je volba takové kariéry, která je co možná nejlépe finančně ohodnocena, a následně věnovat část svých příjmů organizacím, které tyto problémy řeší. V současnosti se však představitelé efektivních altruistů od této myšlenky spíše odklánějí – MacAskill (2015) tvrdí, že *earning to give* pro většinu lidí pravděpodobně v dlouhodobém měřítku nebude tou nejlepší volbou, jak dosáhnout co možná největšího pozitivního dopadu.

MacAskill (2013, s. 280–281) připouští tři námitky proti konceptu *earning to give*. První z nich je nebezpečí vyhoření, které se může objevit, pokud člověk z výše uvedených altruistických motivů vykonává dobře ohodnocenou práci, která mu ale z osobních důvodů jinak nevyhovuje. Druhou z nich je prostá skutečnost, že někteří lidé nejsou schopni najít zaměstnání s vysokým ohodnocením, i když o to usilují – lukrativní nabídky se často vyskytují v poměrně kompetitivním segmentu trhu práce. Třetí riziko se týká společenského morálního vlivu v prostředí vysoce placených pozic. Je velmi pravděpodobné, že člověk pracující na vysoké pozici se bude stýkat s dalšími vlivnými, bohatými lidmi, jejichž morální perspektiva a hodnoty však mohou být velmi odlišné od těch altruistických. V takovém případě hrozí, že člověk se v důsledku jejich vlivu jednoduše rozhodne nechávat si vydělané peníze čistě pro sebe. (MacAskill 2013, s. 280–281)

³⁷ Česky „vydělávat, abych mohl dávat“. Překlad vlastní.

3.1.3 Dobrovolnictví a jiné formy aktivismu

Dobrovolnictví je další z možností, jak se může široká veřejnost zapojit do řešení humanitárních a rozvojových problémů. Z pohledu efektivního altruismu se však zdá, že většina příležitostí k dobrovolnictví není příliš účinnou formou pomoci. Problém představuje především mylná představa, že náklady na práci dobrovolníků jsou nulové. Obvykle totiž musí být vynaloženy značné prostředky na nábor dobrovolníků, jejich koordinaci a řízení. Dobročinné organizace nicméně často počítají s tím, že dobrovolníci budou sami přispívat finančními dary a následně se rovněž stanou účinnými fundraisery organizace – jejich zapojení, nadšení a osobní investice jsou totiž tou skutečnou „přidanou hodnotou“, kterou přinášejí. V takovém případě se zmíněná počáteční investice do dobrovolníků „vyplatí“. (Farquhar 2012; Karnofsky 2008)

Pokud se člověk přece jen rozhodne podílet se na řešení světových problémů formou dobrovolnictví, efektivní altruisté doporučují položit si několik otázek, aby dobrovolnické aktivity měly co největší dopad:

- 4) *Je daná organizace nákladově efektivní?* Mezi znaky takové organizace patří například to, že se podílí na řešení jednoho z nejdůležitějších světových problémů. Vhodné je poohlížet se po transparentní organizaci, která disponuje podrobnými důkazy o své nákladové efektivitě. Důležitým faktorem je také potřeba dalších lidských zdrojů v této organizaci.
- 5) *Mohu nabídnout svou vysokou odbornou kvalifikaci?* V některých případech je nejvhodnější organizaci nabídnout svou odbornou kvalifikaci. Mnoho dobročinných organizací vynakládá značnou část svých finančních prostředků na najímání externích účetních nebo právníků.
- 6) *Bude nejlepší formou pomoci mé nadšení?* Dobročinné organizace velmi často potřebují, aby o nich někdo řekl svým přátelům a známým – propagoval mezi nimi její účel, zájmy a přesvědčoval je o její důležitosti.
- 7) *Budu v organizaci snadno nahraditelný?* Zásadou je snažit se vyhnout takovému způsobu pomoci, který by mohl vykonávat kdokoli a lépe – dobrovolnictví formou nekvalifikované pomoci mívá obvykle velmi malý dopad.

8) *Bude lepší přispět formou finančního daru?* V případech, kdy má odborně kvalifikovaný člověk zaměstnání s poměrně vysokým výdělkem, je na místě zvážit, zda nebude větším přínosem pro dobročinnou organizaci finanční příspěvek. Zůstat v práci několik hodin přesčas a darovat takto získané finance může být užitečnější než vykonávat práci dobrovolníka.

(Farquhar 2012)

3.2 Efektivní altruismus a odborná humanitární komunita

Efektivní altruismus má potenciál přesahu do humanitární praxe především kvůli dvěma úzce provázaným problémům – světové chudobě a globálnímu zdraví. Tyto problémy jsou prioritou jak pro efektivní altruisty, tak pro humanitární (a rozvojové) pracovníky. Právě na tuto oblast se zaměřuje následující část této práce.

Je zřejmé, že světová chudoba a globální zdraví spolu úzce souvisí – čím větší chudoba lidí, tím horší je i jejich zdraví. Některé zdroje použité v této části práce hovoří specificky o globálním zdraví nebo o světové chudobě, nicméně je třeba mít na paměti, že tyto problémy obvykle neexistují zcela odděleně. Některé z intervencí boje proti chudobě se zaměřují na podporu zdraví, aby tito lidé mohli lépe využít svůj potenciál a uniknout z kruhu chudoby. A naopak, jiné intervence zaměřené na socioekonomický rozvoj jedinců, mají ve svém konečném důsledku pozitivní dopady i na jejich zdraví.

3.2.1 Humanitární praxe pohledem efektivních altruistů

Na základě rámce, podle kterého efektivní altruisté posuzují očekávanou hodnotu řešení problému (a tím i jeho závažnost), se globální zdraví řadí mezi ty s velkou naléhavostí. Není tomu tak kvůli aspektu zanedbanosti, protože na řešení těchto problémů spadajících do humanitární (a rozvojové) sféry pracuje doslova několik set tisíc lidí a na zahraniční pomoc jsou každoročně vynakládány desítky miliard amerických dolarů. Problémem jsou dva další aspekty posuzovacího rámce efektivních altruistů, a tím je velikost dopadu a řešitelnost.

Rozsah problému ilustruje zejména počet lidí žijících pod hranicí extrémní chudoby (stanovenou na 1,90 amerického dolaru na den), který v roce 2015 činil 736 milionů osob. Globálnímu společenství se podařilo dosáhnout značného pokroku od roku 1990, kdy to bylo přibližně o celou jednu miliardu lidí více, nicméně v současnosti

pod hranicí extrémní chudoby žije stále každý zhruba desátý člověk na této planetě. (The World Bank 2018, s. 2)

Pro hlubší porozumění aspektu řešitelnosti problému světové chudoby a globálního zdraví je nutné se podívat na podstatu problému. Tím je skutečnost, že každoročně v rozvojových zemích umírá zhruba 10 milionů lidí na choroby, kterým lze poměrně snadno předcházet nebo je lze léčit a alespoň tak předcházet předčasnému úmrtí. Jedná se zejména o malárii, HIV, tuberkulózu nebo průjmová onemocnění. Desítky milionů dalších lidí v rozvojových zemích trpí podvýživou a parazitárními onemocněními, které mají vliv na jejich kognitivní i fyzické schopnosti a činí je méně schopnými běžných činností, jako práce nebo chození do školy. Tato výše zmíněná onemocnění jsou léčitelná pomocí nákladově efektivních intervencí:

- Malárii lze předejít pomocí sítí proti moskytům napuštěných insekticidem. Přitom v roce 2015 malárie zabila 438 tisíc lidí. Některé odhady hovoří o tom, že mohla zabít až polovinu lidí, kteří kdy na zemi žili. (GWWC 2018; WHO 2015)
- Tuberkulóza je poměrně dobře léčitelná antibiotiky. Světová zdravotnická organizace odhaduje, že v roce 2014 onemocnělo tuberkulózou na 9,6 milionu lidí. 37 % případů však ani není diagnostikovaných. (WHO 2015)
- Průjmovým onemocněním lze předcházet zlepšením sanitace a hygieny. Alarmující je skutečnost, že 1 ze 3 lidí na světě nemá přístup k bezpečnému zdroji pitné vody. (WHO 2019)
- Léky proti parazitům jsou velmi levné.
- Mnoha dalším onemocněním (jako například záškrtu nebo černému kašli) lze předcházet pomocí očkování. V roce 2017 bylo proti těmto nemocem očkováno 85 % všech dětí. (WHO³⁸ 2018)
- Lidé s HIV, kteří podstupují terapii, se dožívají téměř stejného věku jako lidé bez HIV. (Wiblin 2016)

3.2.2 Kariéra v humanitárním sektoru

Organizace 80,000 Hours se zabývá také kariérním poradenstvím. Sestavuje rovněž žebříčky vhodných (efektivních) organizací pro hledání pracovních pozic

³⁸ *World Health Organization* – Světová zdravotnická organizace.

v rámci jednotlivých sektorů – jedním z nich je i oblast světové chudoby a globálního zdraví³⁹.

Podle efektivních altruistů jsou nejžádanějšími dovednostmi s potenciálem největšího pozitivního dopadu v humanitárním sektoru tyto následující:

- Dovednosti v oblasti fundraisingu, zejména co se týká větších finančních objemů.
- Praktické zkušenosti v oblasti logistiky.
- Dovednosti v oblasti sociálního podnikání.
- Rozvojoví ekonomové, výzkumníci v oblasti nákladové efektivity, statistici, odborníci na šíření nemocí.

(Wiblin 2016)

Velká část aktérů humanitární a rozvojové pomoci spadá pod kategorii neziskových organizací. Ačkoli efektivní altruisté obecně nepovažují práci v neziskovém sektoru za kariérní dráhu s příliš velkým pozitivním dopadem – zejména proto, že velká část z nich se nevěnuje nejnaléhavějším světovým problémům – v některých případech velký pozitivní dopad je možný. Kritérium naléhavého světového problému je v případě globální chudoby a zdraví splněno, existují však i další kritéria, která by měl člověk uvažující o práci v této sféře zvážit:

- Základním předpokladem je dobrý program organizace založený na nákladové efektivitě (příkladem dobré praxe může být distribuce sítí proti moskytům napuštěných insekticidem⁴⁰).
- Organizace má nastavený model růstu, plánuje se rozšiřovat a usiluje o ještě větší dopad v budoucnosti.
- Organizace má kvalitní personální obsazení a vedení.
- Kapacita přijímat nové zaměstnance. Pokud má organizace motivované pracovníky, ale chybí jí finanční prostředky, je velmi pravděpodobné, že tyto pracovníci nebudou schopni kvůli finančním limitům dosáhnout velkého pozitivního dopadu. V takovém případě je výhodnější nabídnout své schopnosti organizaci, která je dobře financovaná, ale chybí jí pracovníci.
- Klíčové je najít organizaci, která potřebuje určité specifické dovednosti, které pracovník může nabídnout.

³⁹ Žebříček lze najít na adrese

https://wiki.80000hours.org/index.php/Places_we_sometimes_recommend_people_apply_to_work#Development_and_global_health.

⁴⁰ Nákladovou efektivitu této konkrétní intervence popisuje GiveWell zde <https://www.givewell.org/international/technical/programs/insecticide-treated-nets>.

(Duda 2017)

Z pohledu efektivního altruismu může hrát důležitou úlohu také spokojenost se zaměstnáním. Dva z nejdůležitějších faktorů, které mají vliv na spokojenost v zaměstnání – a v konečném důsledku tedy i pozitivní dopad – jsou možnost dělat něco, v čem je člověk dobrý a dělat něco, co určitým způsobem pomáhá ostatním. (Duda 2017) Průzkum provedený organizací Brookings (2002) dokládá, že pracovníci neziskového sektoru patří mezi ty nejspokojenější.

V případě výběru kariéry s co možná největším pozitivním dopadem v neziskovém sektoru – konkrétně na poli mezinárodního rozvoje – může být podle efektivních altruistů vhodnou volbou i založení vlastní neziskové organizace. (Todd 2014) Inspiraci lze čerpat například z výzkumného a školicího programu *Charity Entrepreneurship*, který si klade za cíl podporovat vznik dobročinných organizací s velkým pozitivním dopadem. Na webových stránkách tohoto programu lze najít například i nápady⁴¹ konkrétních intervencí, které jsou založené na důkazech, nákladově efektivní, a mají velký potenciální přínos v oblasti boje se světovou chudobou, ale zatím se jim nevěnuje dostatečné množství organizací – je tedy žádoucí takové organizace zakládat.

3.2.3 Potřeba systémových změn

V současné době je potřeba systémových změn v humanitární a rozvojové sféře snad větší než kdykoli dříve. Na tuto skutečnost poukazuje zejména vývoj humanitární pomoci od charitativně filantropického modelu směrem k lidskoprávnímu přístupu. Humanitární organizace se stále více zaměřují na advokacii a ovlivňování politik na vyšších strukturách než těch lokálních. Je zcela zřejmé, že globálního rozvoje lze dosáhnout pouze globální spoluprací.

Ve výše uvedeném přístupu se opět prolíná humanitární sféra s filosofií efektivního altruismu. Efektivní altruisté věří, že existují tři zásadní oblasti, jejichž rozvoj napomůže sociálně motivovaným aktérům významně zvýšit svůj dopad: výzkum v oblasti globálních priorit, šíření myšlenek efektivního altruismu a zlepšování institucionálního rozhodování. Význam výzkumu v oblasti globálních priorit byl zmíněn v první kapitole této práce. Proto nyní krátce zmíním dvě zbylé oblasti.

⁴¹ Tyto nápady konkrétních intervencí lze najít zde: <http://www.charityentrepreneurship.com/charity-ideas.html>.

Šíření myšlenek efektivního altruismu

Jak bylo zmíněno ve druhé kapitole, ne všechny programy zaměřené na řešení sociálních problémů jsou účinné. Je možné říci, že těch skutečně účinných programů je velmi málo, a pouze zlomek programů zabývajících se sociálním rozvojem je založen na důkazech a zachovává si analytický přístup.

Šířením myšlenek efektivního altruismu lze docílit znásobení pozitivního dopadu organizací usilujících o sociální změny, a to zaváděním principů, které eliminují neefektivní způsoby pomoci. (Duda 2017)

Zlepšování institucionálního rozhodování

Humanitární pracovníci usilují o to, aby byl tento svět lepším místem. Rozhodnutí, která do značné míry ovlivňují podobu tohoto světa, jsou však často činěna z vyšších míst. Proto má advokacie a apel na vyšší struktury obecně v humanitární práci tak důležité místo. Efektivní altruisté rovněž navrhují prosazování principů lepšího rozhodování na úrovni vlád a organizací za klíčovou oblast. (Whittlestone 2017)

Závěr

Tato práce se zabývala efektivním altruismem a jeho praktickými důsledky v kontextu humanitární práce. Cílem této práce bylo představit efektivní altruismus a předložit myšlenky týkající se jeho potenciálního přínosu pro humanitární oblast.

První kapitola této práce se zabývala efektivním altruismem jako otevřenou otázkou. Ta spočívá ve hledání způsobů, jak je možné vykonat co nejvíce dobra s použitím dostupných prostředků. V této části byla představena historie efektivního altruismu, klíčové principy a hodnoty, od kterých se odvíjí, a jeho možná role v řešení nejnaléhavějších globálních problémů.

Druhá kapitola této práce se zaměřila na fungování humanitárního systému. Stručně zde byly popsány některé jeho přínosy i slabé stránky. Byla zmíněna problematika měření účinnosti a efektivity humanitární pomoci a představen koncept *value for money*, který se v humanitární sféře stále častěji používá.

Třetí kapitola této práce se zaměřila na praktické důsledky efektivního altruismu pro laickou veřejnost v kontextu humanitární pomoci, ale i humanitární komunitu jako takovou.

Potenciál efektivního altruismu spatřuji v kontextu humanitární práce především v oblasti volby konkrétního pracovního uplatnění. Může zájemcům nabídnout vodítka pro rozpoznání pracovní dráhy s největším možným pozitivním dopadem, případně pomoci identifikovat oblasti a formy nejužitečnějších intervencí využitelných v humanitární a rozvojové praxi. V souvislosti s tím se domnívám, že by mohlo být velmi užitečné seznámit s principy efektivního altruismu studenty oborů zabývající se mezinárodní sociální a humanitární prací. Práce může také posloužit jako zdroj inspirace pro další výzkum v oblasti efektivity nejen humanitární pomoci, ale i pomáhajících profesí obecně.

Seznam použitých zkratk

AIDS	Acquired Immuno-Deficiency Syndrome (Syndrom získaného selhání imunity)
ALNAP	Active Learning Network for Accountability and Performance in Humanitarian Action
CEA	Centre for Effective Altruism
CHS	Core Humanitarian Standard
DFID	Department for International Development (britské Ministerstvo pro zahraniční rozvoj)
GPI	Global Priorities Institute
GWWC	Giving What We Can
HIV	Human Immunodeficiency Virus
LRRD	Linking Relief, Rehabilitation and Development
MVČR	Ministerstvo vnitra České republiky
OCHA	Organization for coordination of humanitarian affairs (Úřad pro koordinaci humanitárních záležitostí)
OSN	Organizace spojených národů
RCT	Randomized Controlled Trials
SDGs	Sustainable Development Goals (Cíle udržitelného rozvoje)
Sida	Swedish international development cooperation agency
UNDP	United Nations Development Programme (Rozvojový program OSN)
UNHCR	The Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky)
UNICEF	United Nations International Children's Emergency Fund (Dětský fond Organizace spojených národů)
VFM	Value for Money
WFP	World Food Programme (Světový potravinový program)
WB	World Bank (Světová banka)
WHO	World Health Organization (Světová zdravotnická organizace)

Bibliografický seznam a internetové zdroje

1 in 3 people globally do not have access to safe drinking water – UNICEF, WHO. *World Health Organization* [online]. 18. 6. 2019 [cit. 2019-06-25]. Dostupné z: <https://www.who.int/news-room/detail/18-06-2019-1-in-3-people-globally-do-not-have-access-to-safe-drinking-water-%E2%80%93-unicef-who>

About Us. *80,000 hours* [online]. 2017 [cit. 2019-06-17]. Dostupné z: <https://80000hours.org/about/>

About Us. *Giving What We Can* [online]. [cit. 2019-06-17]. Dostupné z: <https://www.givingwhatwecan.org/about-us/>

BAKER, Jock, Ester DROSS, Valsa SHAH a Riccardo POLASTRO. SIDA. *Study: How to Define and Measure Value for Money in the Humanitarian Sector*. Stockholm, 2013. Dostupné také z: https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Study-How-to-Define-and-Measure-Value-for-Money-in-the-Humanitarian-Sector-Final-Report_3659.pdf

Bednets have prevented 450 million cases of malaria. *GWWC* [online]. 25. 4. 2018 [cit. 2019-06-25]. Dostupné z: <https://www.givingwhatwecan.org/post/2015/12/bednets-have-prevented-450-million-cases-of-malaria/>

BERG, Amy. Effective Altruism: How Big Should the Tent Be?. *Public Affairs Quarterly*. 2018, **32**(4), 269-287. Dostupné také z: <https://philpapers.org/rec/BEREAH-3>

BIERHOFF, Hans-Werner. *Prosocial Behaviour*. East Sussex: Psychology Press, 2002. ISBN 1368-4574.

CRISP, Roger a Theron PUMMER. *Effective Justice*. 2017.

DAVEY, Calum, Alexander M AIKEN, Richard J HAYES a James R HARGREAVES. Re-analysis of health and educational impacts of a school-based deworming programme

in western Kenya: a statistical replication of a cluster quasi-randomized stepped-wedge trial. In: *International Journal of Epidemiology*. 2015, 44(5), s. 1581-1592. DOI: 10.1093/ije/dyv128. ISSN 0300-5771. Dostupné také z: <https://academic.oup.com/ije/article-lookup/doi/10.1093/ije/dyv128>

DEATON, Angus. *The great escape: health, wealth, and the origins of inequality*. Princeton: Princeton University Press, [2013]. ISBN 978-0-691-15354-4.

Deklarace zásad a dobré praxe humanitárního dárcovství. Stockholm, 2003. Dostupné také z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publikace/koncepce/deklarace_dobreho_humanitarniho.html

DEPARTMENT FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT. *DFID's Approach to Value for Money (VfM)*. Dostupné také z: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwi01MCviviAhUSJFAKHS-NBV8QFjACegQIABAC&url=https%3A%2F%2Fassets.publishing.service.gov.uk%2Fgovernment%2Fuploads%2Fsystem%2Fuploads%2Fattachment_data%2Ffile%2F49551%2FDFID-approach-value-money.pdf&usq=A0vVaw0o14QU0ke8EINXuWoBBIFJ

DUDA, Roman. Building effective altruism. *80,000 Hours* [online]. 20. 3. 2017 [cit. 2019-06-25]. Dostupné z: <https://80000hours.org/problem-profiles/promoting-effective-altruism/>

DUDA, Roman. Global Priorities Research. *80,000 Hours* [online]. 2018 [cit. 2019-06-18]. Dostupné z: <https://80000hours.org/problem-profiles/global-priorities-research/>

DUDA, Roman. Working at effective non-profits. *80,000 Hours* [online]. 9. 9. 2017 [cit. 2019-06-19]. Dostupné z: <https://80000hours.org/career-reviews/effective-non-profits/>

EASTERLY, William. *The White Man's Burden: Why the West's Efforts to Aid the Rest Have Done So Much Ill And So Little Good*. New York: The Penguin Press, 2006. ISBN 978-1-1012-1812-9.

FARQUHAR, Sebastian. How to be a high impact volunteer. *80,000 Hours* [online]. 2012 [cit. 2019-06-24]. Dostupné z: <https://80000hours.org/2012/10/how-to-be-a-high-impact-volunteer/>

Global Humanitarian Overview 2019: United Nations Coordinated Support to People Affected by Disaster and Conflict. OCHA, 2019. Dostupné také z: <https://www.unocha.org/sites/unocha/files/GHO2019.pdf>

GREAVES, Hilary, William MACASKILL, Rossa O'KEEFFE-O'DONOVAN a Philip TRAMMELL. *A Research Agenda For The Global Priorities Institute*. University of Oxford: Global Priorities Institute, 2019. Dostupné také z: <https://globalprioritiesinstitute.org/wp-content/uploads/gpi-research-agenda.pdf>

GRÜNFELD, Fred a Wessel VERMEULEN. Failures to Prevent Genocide in Rwanda (1994), Srebrenica (1995), and Darfur (since 2003). In: *Genocide Studies and Prevention: An International Journal*. 2009, 4(2), s. 221-237. DOI: 10.3138/gsp.4.2.221. ISSN 1911-0359. Dostupné také z: <https://utpjournals.press/doi/10.3138/gsp.4.2.221>

GUZEY, Alexey. *William MacAskill misrepresents the evidence underlying his key arguments in "Doing Good Better"* [online]. 2019 [cit. 2019-06-19]. Dostupné z: <https://guzey.com/books/doing-good-better/>

HATUEL-RADOSHITZKY, Michal. *Criticism of the UN Security Council Veto Mechanism: Ramifications for Israel*. INSS Insight, 2015, (No. 765). Dostupné také z: <https://www.inss.org.il/publication/criticism-of-the-un-security-council-veto-mechanism-ramifications-for-israel/>

Immunization coverage [online]. WORLD HEALTH ORGANIZATION. 16. 7. 2018 [cit. 2019-06-25]. Dostupné z: <https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/immunization-coverage>

IYASE, Blessing Nneka a Sheriff Folami FOLARIN. A Critique of Veto Power System in the United Nations Security Council. In: *Acta Universitatis Danubius: Relationes Internationales*. Galati: Danubius University Press, 2018, 11(2), s. 104–121. ISSN 2065-0272. Dostupné také z: <http://journals.univ-danubius.ro/index.php/internationalis/article/view/4116>

JACKSON, Penny. *Value for money and international development: Deconstructing myths to promote a more constructive discussion*. OECD Development Co-operation Directorate, 2012. Dostupné také z: <https://www.oecd.org/development/effectiveness/49652541.pdf>

KARNOFSKY, Holden. Is volunteering just a show?. *The GiveWell Blog* [online]. 2008 [cit. 2019-06-24]. Dostupné z: <https://blog.givewell.org/2008/11/12/is-volunteering-just-a-show/>

KARNOFSKY, Holden. Why we can't take expected value estimates literally (even when they're unbiased). *GiveWell* [online]. 25. 7. 2016 [cit. 2019-06-26]. Dostupné z: <https://blog.givewell.org/2011/08/18/why-we-cant-take-expected-value-estimates-literally-even-when-theyre-unbiased/>

KNOX CLARKE, Paul, Abby STODDARD a Luminita TUCHEL. *The State of the Humanitarian System: ALNAP Study*. Londýn, 2018. ISBN 978-1-910454-74-9. Dostupné také z: <https://www.alnap.org/system/files/content/resource/files/main/SOHS%20Online%20Book%201%20updated.pdf>

KOLB, Andreas S. The Security Council and International Law. In: *The UN Security Council Members' Responsibility to Protect*. Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg, 2018, 2018-11-06, s. 129-187. Beiträge zum ausländischen öffentlichen

Recht und Völkerrecht. DOI: 10.1007/978-3-662-55644-3_3. ISBN 978-3-662-55643-6.
Dostupné také z: http://link.springer.com/10.1007/978-3-662-55644-3_3

KROUPA, Jan. Je to báječné, je to marné. In: *Umění darovat*. Nadace Via, 2017, s. 16–18.
Dostupné také z: https://umenidarovat.cz/wp-content/uploads/2017/12/UD_ZIMA_2017_web.pdf

MACASKILL, William. *Doing Good Better: How effective altruism can help you make a difference*. New York: Penguin Random House, 2015. ISBN 978-0-698-19110-5.

MACASKILL, William. Effective Altruism: Introduction. In: *Essays in Philosophy*. 2017, **18**(1). DOI: 10.7710/1526-0569.1580. ISSN 15260569. Dostupné také z: <http://commons.pacificu.edu/eip/vol18/iss1/1>

MACASKILL, William. *The history of the term 'effective altruism'* [online]. 11. 3. 2014 [cit. 2019-06-17]. Dostupné z: <https://forum.effectivealtruism.org/posts/9a7xMXoSiQs3EYPA2/the-history-of-the-term-effective-altruism>

MACASKILL, William. Replaceability, Career Choice, and Making a Difference. In: *Ethical Theory and Moral Practice*. 2014, **17**(2), s. 269-283. DOI: 10.1007/s10677-013-9433-4. ISSN 1386-2820. Dostupné také z: <http://link.springer.com/10.1007/s10677-013-9433-4>

MCMAHAN, Jeff. Philosophical Critiques of Effective Altruism. In: *The Philosophers' Magazine*. 2016, (73), s. 92-99. DOI: 10.5840/tpm20167379. ISSN 1354-814X. Dostupné také z: <http://jeffersonmcmahan.com/wp-content/uploads/2012/11/Philosophical-Critiques-of-Effective-Altruism-refs-in-text.pdf>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Analýza měření a hodnocení výkonu veřejné správy v České republice*. Samostatné oddělení strategií a ESIF, 2016. Dostupné také z: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwihMjcgPbiAhVRY1AKHfYtCE4QFjAAegQIBhAC&url=https>

www.mvcr.cz/soubor/4-analyza-sc-1-4-hodnoceni-a-mereni-vykonu-vs-v-cr-f-pdf.aspx&usg=AOvVaw1PscSydjMLCe-mkAWEFNwd

MOYO, Dambisa. *Dead aid: why aid is not working and how there is a better way for Africa*. New York: Farrar, Straus and Giroux, 2009. ISBN 978-0-374-13956-8.

New Ways of Working. OCHA Policy Development and Studies Branch, 2017. Dostupné také z: https://www.unocha.org/sites/unocha/files/NWOW%20Booklet%20low%20res.002_0.pdf

ORD, Toby. *The Moral Imperative toward Cost-Effectiveness in Global Health*. Center for Global Development, 2013. Dostupné také z: www.cgdev.org/content/publications/detail/1427016

Our Story. *GiveWell* [online]. 2018 [cit. 2019-06-24]. Dostupné z: <https://www.givewell.org/about/story>

Outcome: Expert panel findings. *Copenhagen Consensus 2012: solving the world's challenges* [online]. 2012 [cit. 2019-06-24]. Dostupné z: https://www.copenhagenconsensus.com/copenhagen-consensus-iii/outcome?fbclid=IwAR0_MRRFdTmFV8HlgFN8jdDWw4lrTiS1jkPMxFwegAvTYDQeikSukTbeP7w

Piecing Together the Poverty Puzzle [online]. Washington, DC: The World Bank, 2018 [cit. 2019-06-25]. DOI: 10.1596/978-1-4648-1330-6. ISBN 978-1-4648-1330-6.

PRINCOVÁ, Květoslava. *Úvod do zahraniční pomoci s důrazem na etiku jejího poskytování*. Olomouc: Caritas - Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2012. ISBN 978-80-87623-04-6.

RAMACHANDRAN, Vijaya a Julie WALZ. *Haiti: Where Has All the Money Gone?*. CGD Policy Paper 004. Washington DC: Center for Global Development, 2012. Dostupné také z: <https://www.cgdev.org/publication/haiti-where-has-all-money-gone>

SCOTT, Niall a Jonathan SEGLOW. *Altruism (Concepts in the Social Sciences)*. Berkshire: Open University Press, 2007. ISBN 978-0-335-22250-0.

SINGER, Peter. Famine, Affluence, and Morality. In: *Philosophy and Public Affairs*. 1972, s. 229-243. Dostupné také z: <https://www.jstor.org/stable/2265052?origin=JSTOR>

SINGER, Peter. The Drowning Child and the Expanding Circle. *New Internationalist* [online]. 1997 [cit. 2019-03-10]. Dostupné z: <https://newint.org/features/1997/04/05/peter-singer-drowning-child-new-internationalist>

SLIM, H. Not Philanthropy But Rights: The Proper Politicisation of Humanitarian Philosophy. In: *The International Journal of Human Rights*. 2002, 6(2), s. 1-22. DOI: 10.1080/714003759. ISSN 1364-2987. Dostupné také z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/714003759>

Strategie spolku pro efektivní altruismus na rok 2019. *Spolek pro efektivní altruismus* [online]. [cit. 2019-06-17]. Dostupné z: <https://efektivni-altruismus.cz/strategie-spolku-pro-efektivni-altruismus-na-rok-2019/>

TAYLOR-ROBINSON, David C, Nicola MAAYAN, Karla SOARES-WEISER, Sarah DONEGAN a Paul GARNER. Deworming drugs for soil-transmitted intestinal worms in children: Effects on nutritional indicators, haemoglobin, and school performance. In: *Cochrane Database of Systematic Reviews*. DOI: 10.1002/14651858.CD000371.pub6. ISSN 14651858. Dostupné také z: <http://doi.wiley.com/10.1002/14651858.CD000371.pub6>

The Sphere Handbook: Humanitarian Charter and Minimum Standards in Humanitarian Response. 4. vydání. Ženeva, Švýcarsko: Practical Action Publishing, 2018. ISBN 1908176407.

TODD, Benjamin. *80,000 Hours: Find a fulfilling career that does good*. Oxford: Centre for Effective Altruism, 2016. ISBN 978-1537324005.

TODD, Benjamin. Founding effective non-profits (international development). *80,000 Hours* [online]. 21. 8. 2014 [cit. 2019-06-25]. Dostupné z:

<https://80000hours.org/career-reviews/founding-effective-global-poverty-non-profits/>

TODD, Benjamin. How to assess the impact of a career. *80,000 Hours* [online]. 25. 6. 2013 [cit. 2019-06-24]. Dostupné z: <https://80000hours.org/2013/07/how-to-assess-the-impact-of-a-career/>

TODD, Benjamin. If you want to disagree with effective altruism, you need to disagree one of these three claims. *EA Forum* [online]. 25. 9. 2016 [cit. 2019-06-26]. Dostupné z: <https://forum.effectivealtruism.org/posts/toAMJ3cWQiWDheaKD/if-you-want-to-disagree-with-effective-altruism-you-need-to>

TODD, Benjamin et al. Is it fair to say that most social programmes don't work?. *80,000 Hours* [online]. 2017 [cit. 2019-06-19]. Dostupné z: <https://80000hours.org/articles/effective-social-program/>

TOMASIK, Brian. *Why Maximize Expected Value?* [online]. 2007 [cit. 2019-06-17]. Dostupné z: <https://reducing-suffering.org/why-maximize-expected-value/>

VINDING, Magnus. *Effective Altruism: How Can We Best Help Others?*. Kindle edition. North Carolina: The Neuroethics Foundation, 2018. ISBN 9781986844673.

WHITTLESTONE, Jess. Improving institutional decision making. *80,000 Hours* [online]. 25. 9. 2017 [cit. 2019-06-26]. Dostupné z: <https://80000hours.org/problem-profiles/improving-institutional-decision-making/>

WIBLIN, Robert. Health in poor countries. *80,000 Hours* [online]. 2016 [cit. 2019-06-24]. Dostupné z: <https://80000hours.org/problem-profiles/health-in-poor-countries/>

Winning the Talent War: New Brookings Survey Finds the Nonprofit Sector Has the Most Dedicated Workforce [online]. BROOKINGS. 3. 10. 2002 [cit. 2019-06-25]. Dostupné z: <https://www.brookings.edu/news-releases/winning-the-talent-war-new-brookings-survey-finds-the-nonprofit-sector-has-the-most-dedicated-workforce/>

WORLD HEALTH ORGANIZATION. *Global tuberculosis report*. 2015. Dostupné také z:

https://www.who.int/tb/publications/global_report/gtbr2015_executive_summary.pdf

World malaria report 2015. Geneva: World Health Organization, c2015. ISBN 978-92-4-156515-8.